

1934 Rebut de S. Hutchinson Harris els dos darrers ca-
 8 Gener. pítols de la seva obra "The Doctrine of Personal
 S. Hutchinson Right", modificats en el sentit d'escursarlos, tal
 Harris. com li demaní.

Amb una ductilitat que no es pas corrent en els au-
 tors, ell oferí adhuc suprimir els dos capítols, cosa a
 la qual me vaig oposar, per raó de que contenen molta ma-
 teria interessant.

Ja té una primera remesa de proves d'impremta i me
 sembla que la feina anirà mes planera que amb la gent d'ací.

L'impressor ha fet un descobriment de filologia compa-
 rada i es que la caixa nostra es insuficient per a certes
 llengües estrangeres, car ja ha tingut de demanar dues ve-
 gades suplement de consonants, w, t, h & c.

10 Gener. En J. Carbonell ha vingut a durme un exemplar de
 J. Carbonell la seva conferencia "Idea e Politica Culturalas de
 Occitania Catalonha", publicada a Tolosa per la Societat d'Es-
 tudis Occitans, i amb motiu d'això hem parlat de coses
 d'ací i d'allà, mes o menys conexas.

També m'ha demanat parer respecte del Jurat per un
 premi d'història que vaig oferir a dita Societat i hem
 convingut proposar En Ferran Soldevila.

M'ha explicat la represa de relacions amb l'Universi-
 tat de Montpeller, de la qual m'havia parlat En Batista i
 Roca. Diem represa per quant la Dictadura militar espanyo-
 la obtingué del Govern de la República Francesa, la prohi-
 bició de que l'Universitat de Montpeller correspongués amb
 la de Barcelona.

Incidentalment m'ha confirmat la sospita de que l'Es-
 glésia no havia permès que'ls funerals d'En Francesc Macià
 se celebrassin en la Seu de Barcelona.

1934 Tocant a l'acció cultural i transcendent de la Generalitat, s'ha expressat en la forma deplorabilíssima de tothom.

17 Gener. Amb motiu dels treballs preparatoris del projecte Concurs sobre la revisió del concepte d'Estat, dies enrera escriguí a Lord Dickinson, antic President de l'Unió Interparlamentaria Internacional, explicant-li l'orientació del meu propòsit i demanant-li si li seria grat de formar part del Jurat.

26 Gener. Avui me respon que es sent molt honorat per l'oferiment, més que no serviria per a la tasca, car està absorbit en altres menes de treball.

Això sembla justificar el que ja ens digué el Dr. Amende, ço es, que actualment Lord Dickinson s'es donat a les qüestions religioses.

24 Gener. Escric al Secretari de la "International Law Association", de Londres, recordant-li el Concurs de La Haia, per el qual ell s'havia interessat temps enrera.

Aleshores no s'atorgà el premi i penso oferir-lo de nou, demanant una revisió de la noció d'Estat, perquè adhuc en Anglaterra la gent se plany de "over-Government" i en el Continent les coses encara estan molt pitjor. L'Estat es necessari però únicament com orguen de coordinació, deixant lliure esplai a l'home moral, que ara es esclafat dintre un automatisme que fa minvar la civilització.

Presentat així el tema, li dic que crec molt important que en el Jurat hi figuri la mentalitat anglesa, per raó de que l'Anglaterra ja coneix l'experiencia de moltes coses que en altres terres encara no son més que idees abstractes.

I per acabar li demano si té qualche nom per proposar.

1 9 3 4 Verament, es un tema que fa de mal capir -i menys sen-
 24 Ge - tir- per un ciutadà anglès, que gaudeix un Estat fill del
 ner. mateix poble.

25 Gener. Dintre el terme d'admissió, s'han presentat dos

XIVe Concurs treballs a Concurs:
 Patxot i Ferrer.

Nº 1. Lema "Lluita pel teu dret i defensaras
 la teva dignitat".

Nº 2. Ensenya "Si vols conèixer l'Univers, acompanya't
 d'un infant".

26 Gener. Amb tota recança i fent-me molta pena, aquest ma-

Ferran de Sagarra. té he anat a l'Arxiu Històric de la Ciutat, per a dur

un desengany al venerable i patriota vellet En Ferran
 de Sagarra. Abans, ja havia encarregat a l'amic En Ramon
 d'Alós que el preparés, com així ho feu.

En Ferran de Sagarra, a l'acabament de l'estiu, vin-
 gué a presentarme el manuscrit d'una obra seva, acabada de
 fresc, i de la qual feia temps que me parlava, referent al
 "Compte d'Espanya i la Junta de Berga", documentat estudi
 Històric de la guerra carlina dels "Set Anys". I en la re-
 fiança de que m'interessaria, s'imaginava que jo li publi-
 caria.

El tema se surt de la meva òrbita i no lliga gens amb
 la ntra. tradició de família. A més d'això, l'edició impli-
 ca una despesa de la qual l'autor té una idea molt errada.

7 Març. Me dolia tant tenir de refredar així el seu entusias-

me, que mai m'arribava l'hora, majorment quan en aquella
 història hi juga un antecessor seu i comprenc la part sen-
 timental que el llibre enclou.

Avui m'he decidit a sortir del mal pas i En Ferran de
 Sagarra ha rebut la nova amb una desil.lusió que jo ja te-
 mia, que he endolcit tant com he pogut i poc se pensa ell
 el que m'ha fet patir, però les presents circumstancies

1 9 3 4 econòmiques m'imposen el deure d'anar liquidant els meus
 26 Ge- compromisos culturals, sense afegir-n'hi de nous, mentre
 ner. no sia aclarida la situació.

28 Gener. Avui es publica la convocatòria del XVe Con-
 curs Patxot i Ferrer, amb un tema d'urgència, im-
 posat per la deplorable experiència de certes co-

ses que s'esdevenen a Catalunya.
 L'antiga invasió burocràtica, estimulada i mantinguda
 per els governs de la Monarquia, s'es agrava de més en més
 amb la gent que fuig espontaniament de casa seva i desembo-
 ca a casa nostra, en cerca de millor viure, sense que se la
 sotmeti a selecció, ni control de cap mena, com se fa a
 tot arreu i aconsella el més rudimentari esperit de con-
 servació.

La Generalitat actual, no solament no ha encarrilat
 pràcticament gens aquesta greu qüestió, sinó que, conti-
 nuant les pràctiques de la Monarquia, ha explotat per a
 fins electorals les multituds forasteres, a les quals té
 obertes les portes de bat a bat.

Per tal de cridar l'atenció sobre aquest tema, que va
 prenent un caire tràgic, com factor pertorbador de la nos-
 tra vida nacional, on ha dut considerable augment de cri-
 minalitat, he posat a Concurs el problema de "La Immigració
 a Catalunya".

7 Març. Amb una carta de presentació d'En Maspons i
 Comissió donos- Anglasell, m'ha vingut avui una Comissió de na-
 tiarra. L'opera cionalistes bascs, composta de dos representants
 "Amaya". de l'orfeó Donostiarra, als quals acompanyaven dos delegats
 residents ací.

Venen a organitzar la representació en el Liceu, de
 l'opera èuskara "Amaya", i en previsió de no cobrir despe-
 ses, segons com se presentessin les coses, estan cercant

1934 amb qui comptar per alleugerir-se'n. La Generalitat i l'A-
 7 Març. juntament els han promès una subvenció.

Aquest és l'aspecte material de l'afer, però, com ha
 dit molt bé un dels presents, el veritable objecte es anar
 estrenyent l'amistat Euskadi-Catalunya, començant per l'art
 i així anant-ho extenent a d'altres sectors.

Al començament no gosaven descobrir ben bé llurs sen-
 timents, però aviat els he fet comprendre l'inutilitat de
 23 Març. llur precaució i de seguida ens hem trobat duplicant l'es-
 tat d'esperit de Catalunya. He insistit en que l'avinença
 dels dos Pobles, en ço que hi ha de comunitat ideològica,
 fa molt de temps que havia d'haver estat feta, i tots hi
 hauriem guanyat.

M'ha interessat força conèixer amb exactitud de prime-
 ra mà, la vibració actual d'Euskadi, i després de fer-los-
 hi avinent l'estretor de les meves disponibilitats, com ex-
 pressió sentimental els he ofert contribuir amb una quan-
 titat determinada, si dissortadament esdevingués llur te-
 mença de no cobrir la despesa.

22 Març. L'honorable Secretari de la "International

Sir John Fischer Law Association", de Londres, amb referencia al
 Williams, K. C.

proyectat Concurs sobre la revisió de la noció
 d'Estat, me proposà dos noms al seu entendre escaients per
 al Jurat, un d'ells Sir John Fischer Williams, K. C., d'Ox-
 ford.

Amb motiu d'això li escrigui, presentant i raonant
 discretament el nostre tema del futur Concurs i oferintli
 un lloc en el Jurat. Avui he rebut la resposta i tot i
 agraint-ho molt i considerant-se molt honrat amb l'oferi-
 ment, li dol de no poder-ho acceptar perquè, ultra que no
 es considera capacitat per a judicar un estudi d'aquesta
 mena, li sobra treball d'altres ordres.

La resposta de Sir Fischer Williams, unida a l'anterior

1934 de Lord Dickinson, revela clarament que la mentalitat an-
 22 Març. glesa no capeix les nostres raons i considera heterodoxe
 l'enunciat que nosaltres proposem.

Probablement també els deu esverar el saber que un
 dels membres del Jurat es representant del Congrés de Na-
 cionalitats Europees el qual, de fet, resulta una afirma-
 ció anticolonial i anti-imperialista.

23 Març. Sentada amb En Maspons i Anglasell, per tractar
 Geografia de resoldre les dificultats que van sorgint en l'in-
 ideològica. tent d'encaixar els anglesos en el Jurat de la propo-
 sada revisió del concepte d'Estat.

Procédint per eliminació, hem resseguit un curs de
 geografia ideològica i hem fet l'insospitat descobriment
 que l'Europa es esdevinguda tant petita, que la nostra tè-
 si gaire bé ja no cab enlloc; ignoro si aquesta conclusió
 es una lloança o bé una condemna, però resulta indubitable.
 Els Estats llatins son unitaris per naixença; l'Europa cen-
 tral s'hi ha tornat, els orientals i escandinaus son so-
 cialistes i l'Anglaterra no es vol comprometre.

Resten alguns oasis, de vegades aparents, perquè la
 Suïssa p.e. explota aqueixes psicologies nacionals, però
 no les sent, ni vol sentirles; Bèlgica té els flamencs que
 la fan recelosa; Holanda, segurament ens ajudaria, més ja
 la varem utilitzar; Dinamarca es dubtosa; Irlanda, de mo-
 ment, no convé.

Complert el deure de cortesia envers Anglaterra, se'ns
 ha acudit que potser, ben cercat, trobariem un company a
 Escòcia i hem decidit cercar-l'hi, al mateix temps que es-
 brinarem el sentir de Dinamarca.

De totes maneres, son constatacions simptomàtiques
 de l'estat mental de la vella Europa, que retorna als pe-
 cats d'abans i dels quals semblava havien de purgarla, les
 dolors de la guerra. "Lasciate ogni speranza"?

1934

10 Abril. Ens hem aplegat aquest matí a la Biblioteca de Cerveri de Catalunya: En Massó Torrents, En Nicolau d'Olwer, En Girona. Jordi Rubió i jo, per tal de tractar de l'edició d'En Cerveri de Girona, que fa temps vine preparant i per a la qual tenim ja arxivades les fotografies de tots els manuscrits coneguts.

17 Abril. En Massó Torrents ha ofert portar a l'obra tots els materials que ell havia recollert durant els seus estudis.

La meua idea ha estat sempre, publicar una reproducció de totes aquelles fotografies, acompanyada senzillament d'una transcripció per tal de facilitar la lectura dels manuscrits i també algunes notes on se corretgeixin les errades de noms i falses interpretacions, geogràfiques particularment, que abunden en la majoria de les edicions fetes. An això afegirem una descripció de les fonts.

Per tan, no es tracta pas de cap edició crítica, sinó de facilitar els materials bàsics als erudits, a fi de que hi puguin treballar ells mateixos.

El meu parer era fer un curt tiratge, però En Nicolau ha demanat un tiratge relativament nombrós per quant, segons ell, aquestes edicions especialitzades son molt recercades i s'exhaureixen sempre.

16 Abril. Malgrat lo atractívol del tema, llibertat XIV Concurs d'ensenyament, el XIVe Concurs Patxot i Ferrer Patxot i Ferrer. Veredicta. no ha pas estat sortós.

Per començar, malgrat la seva oportunitat en un moment gaire bé passional, no més vingueren dos treballs.

El Jurat, format pel Prof. Eduard Fontseré, el Prof. Pau Romeva i jo, avui ha decidit no atorgar el premi.

Un dels treballs era una mera defensa casuística de la convocatòria, i l'altre, molt més extens, no veia en l'ensenyament sinó l'infant. Cap d'ells s'ha adonat de que en la convocatòria s'apuntava resoltament una doctrina

1 9 3 4 que calia desenrotllar.

16 Abril. Es que, en aquest Concurs, com en aquell altre de la llibertat religiosa, els qui més clamen públicament, serien potser els primers de no acudir-hi, perquè en el fons son ells els que no volen aqueixes llibertats?

17 Abril. Precedits d'una demanda telefònica, al caure de Cortesia dels la tarda m'han comparegut en corporació, els nacionals Euskars.

Nacionalistes euskars amb el Director de l'orfeó donostiarra i una colla de "xistularis" els quals han vingut a ferme una visita de cortesia. Al adonarse de que, per raó de no sortir de nits, jo no assistia a llurs festes, han volgut portar-m'en graciosament un tast a casa.

Naturalment, les respectives qüestions nacionalistes han estat l'entrada en materia.

Jo els he parlat a cor obert, per tal de que s'estalviessin de disfreçar els pensaments i sentiments llurs. Es corrent l'errada -premeditada per part de l'adversari- de considerar el nacionalisme com una qüestió política o administrativa, essent així que el nacionalisme es una doctrina, en la qual la politica solament pot venir o existir "a posteriori". Un partit politic sempre resulta massa esquifit o bonyegut pera poder contenir cap nacionalisme. Precisament aquesta es la gran errada de l'Esquerra Catalana i també la de les Dretes espanyoles, al menys judicant-les per llur dissortat llenguatge.

Plens de fervor nacional i amb gran optimisme, els euskars han anat exposant l'estat de llur problema.

La qüestió nacional euskara, nasqué pràcticament amb talí d'Arana, i li manca la tradició històrica secular de Catalunya; però té sobre nosaltres l'avantatge del sentiment religiós que uneix i fortifica; el costum d'una relativa autonomia administrativa facilita l'extensió del sentiment nacionalista i també la derrera guerra carlina hi ha

1934 deixat un llevat d'organització i disciplina, que els na-
 17 Abril cionalistes han sabut aprofitar i posar en obra.

No els manca pas el costat tràgic: la plutocràcia in-
 dustrial ha estimulat una immigració que ara els destorba
 força car, com ací, es explota pels polítics i gira-
 da en contra de la terra que els dona el pa. La preterició
 de la pròpia llengua es un entrebanc amb el qual lluiten
 de ferm i han obtingut grans victòries en els darrers anys.

Els exespera l'actuació facciosa de la República Es-
 panyola, perquè, malgrat haver guanyat les eleccions els
 nacionalistes i per majories considerables, topen arreu
 amb les famoses "comissions gestores", que els neguen el
 pa i l'aigua.

En canvi, estan contentíssims de la manera com se'ls
 ha rebut ací, on se senten envoltats d'una comprensió, una
 simpatia i lleialtat que els entusiasma.

Hem parlat de l'Estatut nostre i del llur, i jo els
 he fet remarcar que una delegació de serveis no es cap au-
 tonomia, la qual, si de cas, existeix i se posseeix "per
 se". Com tots els devots d'un ideal, voldriem assolir-lo i
 fruir-lo de seguida, més jo els recordava que en els pobles
 els processos són lents i convé que ho siguin; a més d'ai-
 xò, en les multituds, igualment que en els individus, la
 sufrença es element de perfecció.

De passada, s'ha tractat dels personatges que actual-
 ment aparenten en primer rengle, a la majoria dels quals
 "els ve gran" el lloc que ocupen; una fase que cal sopor-
 tar i passar.

De cara a Madrid, els euskars topen amb la mateixa
 malvolença que nosaltres, i encara més, per la qual raó no
 s'estan pas de dir que, llevat dels catalans, allà no tenen
 cap altre amic més.

He recomanat molt al President, que no s'oblidessin
 d'enviar sempre representació al "Congrès des Nationnali-

1934 tés Européennes", perquè això, si bé no els donarà cap for-
 17 Abril. ça material, en canvi els enfortirà moralment i hi guanya-
 rem tots, Euskadi i Catalunya. Caldria també mirar que Ga-
 licia formés amb nosaltres.

Tocant moltes tecles, la conversa s'ha allargat, i al
 parlar d'intel.lectualitat, m'he vist obligat a retreure
 aquella famosa visita dels intel.lectuals castellans a Ca-
 talunya, després de la qual, ells mateixos s'afanyaren a
 esborrar llurs propis lirismes i s'oposaren per tots els
 medis a que Catalunya pogués disposar del seu ensenyament,
 i l'oposició no solament fou en el Parlament, sinó més en-
 cara per habilitats subterrànies, en les quals sobresurtí
 19 Abril. Menendez Pidal, el fingit amic de Catalunya. An ells tan-
 se'ls en dona de la llibertat d'intel.ligència, la qüestió
 20 Abril. es mantenir i fruitur llur monopoli estatal.
 21 Abril.

Com que el temps passava, ha vingut el torn dels "xis-
 tularis", els quals ens han donat una audició situant-se en
 el jardí de casa. Es curiós ço que l'art pot treure del
 "xistu", un flabiol de tres forats, dos a sobre i un a so-
 ta. Han tocat cançons i danses populars i finalment, una
 mena de poema a base de temes euskars, d'una execució di-
 ficilíssima i que ha resultat una meravella. Aleshores,
 al felicitar el "virtuós", m'han dit que era el primer pre-
 mi de "xistu". Hem demanat la procedència dels tocadors
 23 Abril. i ens han nomenat diversos pobles que coneixiem, ço que els
 ha complagut molt.

Després d'un petit refresc, el President i el seu Se-
 cretari s'han despedit, car tenien hora amb el President
 de la Generalitat. Els he acompanyat fins a la porta, on
 el meu "Gora Euskadi!" ha estat respost per un "Visca Ca-
 talunya lliure!"

Amb la resta dels visitants, hem continuat la vespra-
 da, insistint tots en que cal mantenir i estrenyer aquesta
 comprensió d'Euskadi i Catalunya. Han explicat agradables

1934 detalls de l'estada llur, fins que l'hora els ha obligat
 17 Abril. a anar a preparar la funció del Liceu, pera la qual han
 deixat una llotja que, en representació meua, ocuparan la
 nostra filla i el seu marit.

Com que, per tal d'arribar a Donostia a entrada de
 nit, marxem demà de bon matí, han resolt no ficar-se al
 llit, de manera que, sortint del Liceu, faran ballades i
 cançons euskares a la Plaça de Catalunya, fins a l'hora
 de sortir el tren.

Que per molts anys puguin i puguem fer semblants
 obres!

19 Abril. Se m'ha presentat el Sr. Juan de Aldazabal l'em-
 Presentalla baixador dels euskars -segons dirien ells- i, en nom
 Euskara. dels seus companys, m'ha fet ofrena d'un exemplar del
 "Libro de oro de la Pàtria", que conté una exposició i
 lloança de Euskadi i el seu esperit.

A més d'un autògraf de De Valera i d'En Macià, en el
 llibre hi ha alguna col.laboració catalana i nombrosos as-
 saigs dels patriotes euskars, que en art i en literatura
 impulsen la renaixença d'aquell Poble.

Es un exemplar de presentació, amb bella enquaderna-
 ció, gravats en colors, etc.

23 Abril. La Festa de la Medalla, del Centre Excur-
 Medalla C.E.C. sionista de Catalunya, m'ha renovat el contacte
 Tomàs Raguer. amb coneixences fetes anys enrera a Ripoll, en
 la colla intel.lectualment catalana d'En Tomàs Raguer, me-
 dallista d'enguany.

D'aleshores ençà han passat masses coses. La dolor ha
 seguit esqueixant la nostra família, però la vida d'altri
 feia el seu curs i empenyia l'afirmació sentimental ripo-
 llenca: En Raguer realitzava la seva idea de Museu Folklò-
 ric i la jovenalla que ell contribuïa a fer madurar esdeve-

1934 nia gran i es situava en l'escenari de la vida; d'ells he
23 Abril. retrobat en l'acció pública el Dr. Roqué, sacerdot jove
prometedor, i En Puig, actual Batlle de Ripoll, que ha acompanyat En Raguer, per tal de fer-ne l'apologia.

Com de consuetut, han assistit a la Festa delegats del Parlament de Catalunya, de la Generalitat, de l'Ajuntament, de l'Universitat, del Bisbe i d'altres Corporacions oficials i particulars. El representant de la Generalitat era En Ventura Gassol, Conseller de Cultura.

També ha vingut una comissió de l'Ajuntament de Ripoll, que amb el seu Batlle, feien costat an En Raguer.

La significança de Ripoll en el passat i en la nostra renaixença era massa temptadora per a que no la teixís en el meu parlament, treient-ne imatges on la meva consciència exposava la seva disconformitat amb els descarregaments de tota mena en mig dels quals ens trobem i no pocs especulen.

Després de recordar que la Medalla nasqué en temps de la Dictadura i de fer notar com la Dictadura s'anorrea ella mateixa en la propria transgressió, mentre la Medalla perdura, he esmentat la ressaga espiritual que ens mareja i el nostre jovent que sembla enfredorat; he gloriejat el sentiment i he cridat la nova generació a l'entusiasme, per tal de que assoleixi la beatitud de la il·lusió, mare de realitzacions.

Com que els sobrevinguts parlen massa i no sempre prou correctament, els he dit ras i curt que els que ja som grans també tenim dret a parlar i que la nostra paraula és escoltadora quan transcriu obra d'idees cimentada amb sentiment.

He declarat que la nau de Catalunya no serveix prou, perquè en les empopades perd la senya i deixa jugar el timó. He remarcat el desarrelament, que ens du a un mimetisme que no és altra cosa que la claudicació personal

1934 i així ens encaminem vers el feudalisme futurista, que he
 23 Abril. rebutjat i condemnat cruament.

Esmentant el "Scriptorium" de Ripoll, l'he situat en la cultura mig-eval; això m'ha portat al Monestir i a retre homenatge al Bisbe Morgades, qui volgué epilogar el cicle constantinià amb el retorn a la doctrina cristiana, sense que li'n sabessin grat les directives eclesiàstiques, les quals tenen cura de mantenir en oblidança la seva exemplaritat, perquè torbaria llurs mal dissimulades enyorances de promiscuitat estatal, en les quals elles es mantenen, agravant el divorci moral del poble.

Amb la llegenda del Comte l'Arnau, he fet notar com hi triomfa el bé i constitueix una encoratjadora lliçó secular.

Aprofitant l'alenada pirenenca d'En Tomàs Raguer, hem raonat així alguns estats d'esperit de l'ànima catalana, prescindint d'aquella "temença de veritat", que fa tant de mal a casa nostra.

He fet notar la continuïtat moral que assegura l'existència dels pobles i dintre d'ella he situat En Tomàs Raguer amb la seva obra, subratllant-ne la valor moral, anatemitzant els pobles basats en lleis escrites, perquè podran ésser moltes coses, Estats, societat, però, sense el sentiment no seran pas Humanitat.

El meu parlament s'ha clos amb una adreça germanívola a Mestre Tomàs Raguer, la vida del qual s'es acomplerta en la beatitud de la il·lusió realitzada.

Val a dir que el meu discurs no tenia cap intent polític, ni molt menys, sinó que era una senzilla, però categòrica, exposició doctrinal, del pensar i el sentir i l'obrar, de la nostra generació de la passada centuria.

Malgrat això, una part del públic, movent-se en una actualitat passional, que jo desconec i no comparteixo, ha començat a esclatar en demostracions d'aprovació i entu-

1 9 3 4 siasme, que me som afanyat a contenir alçant la mà, senyal
 23 Abril. que ha obeït de seguida, amb una cortesia que agraesc.

En el mateix estat d'esperit que aquell públic, En
 Ventura Gassol, representant de la Generalitat, es veu que
 s'ha sentit al·ludit i volent revindicar-se, ha fet un par-
 lament d'un bell i pur sentit catalanesc que, no solament
 no lligava gens amb ço que ell representava en aquell mo-
 ment, sinó que en constituïa una lleial acusació: "l'Está-
 tut no es res i moltes altres coses tampoc, nosaltres hem
 d'anar molt més enllà, servant aquella catalanitat que ha
 impulsat els nostres sentiments i dintre el caliu dels
 quals poden i deuen conviure totes les idees que comporta
 la Pàtria catalana".

Ha insistit molt en això de la germanor i la convi-
 vència. Efusionant-se dintre d'aquesta tònica, ha recordat
 les seves emocions quan anava per la terra catalana, en
 qualitat de missioner de l'Obra del Cançoner Popular de
 Catalunya, recollint cançons de boca de vells i velletes
 venerables.

No m'ha fet cap retret, sinó al contrari, que m'ha
 tractat amb respectuosa amistat.

Ha confessat que en l'escalf del Centre Excursionis-
 ta de Catalunya, s'hi trobava molt a pler i que, amb re-
 presentació o sense, tindria cura de no mancar-hi cada
 any -ha dit- si Deu vol.

Del públic li han subratllat irònicament aquell "si
 Deu vol" i ell s'hi ha encarat dignament repetint "sí, si
 Deu vol".

Ha tancat el seu parlament amb les salutacions proto-
 colàries.

Acabat l'acte, hem fet conversa particular, canviant
 punts de vista respecte l'estat actual de Catalunya i les
 avinenteses passades, car la caiguda de la Monarquia fou
 un moment històric d'aquells que difícilment tornen i que,

1 9 3 4 com tants i tants altres, nosaltres perderem per manca
 23 Abril. d'homes de volada en el sentit polític. En Gassol ha res-
 post que aleshores ells "no podien" però que de totes ma-
 neres li semblava que a Catalunya en passaria "una de
 grossa" i ho ha repetit varies vegades.

28 Maig. Aquest matí, una mica d'aparatositat oficial.

Generalitat El general Delcambre, President de la "Commis-
 de Catalunya. sion pour l'Etude des Nuages", del Comité Meteorolò-
 Atlas C.E.N. gic Internacional i Director de l'"Office National Météo-

rologique de France", ha volgut fer-me presentalla d'un
 luxós exemplar especial, en Japó, de l'Atlas General dels
 Núvols, publicat per la C.E.N.

Enllestit el volum, el general Delcambre el lliurà a
 l'Embaixada d'Espanya, a Paris, pregant que me'l fecin a
 mans "amb certa solemnitat".

L'amic Dr. Fontseré n'hagué esment i m'en enterà dis-
 cretament; aleshores jo, per temença de que no es desfigu-
 ressin les coses i sembles el que no son, vaig aprofitar
 l'avinentesa de que En Pi i Sunyer fos Ministre de la Re-
 pública a Madrid, per a fer-li insinuar el meu desig de
 que el meu volum vingués a Barcelona i me fos lliurat pel
 President de la Generalitat, representant oficial de Ca-
 talunya.

Mentre el volum estava deturat per les lentituds bu-
 rocràtiques, caigué aquell Ministeri i la presentalla aca-
 bà d'encallar-se en la revolçor de la crisi política.

Per fi, En Fontseré recordà l'afer a la gent de la
 Generalitat, la qual resolgué la qüestió encarregant a un
 diputat que cerqués el llibre pels Ministeris de Madrid i
 si el trobava, se'l emportès ell mateix cap ací, com així
 es feu.

La Generalitat oferí lliurar-me el volum amb molta
 solemnitat, però tingué l'encert de consultar-ho abans al

1 9 3 4 Dr. Fontseré, el qual aconsellà un acte íntim, a peu dret.

28 Maig. De conformitat amb això, circulà unes invitacions i me'n lliurà una part, que vaig donar a alguns amics i companys de treball. Molts d'ells han tingut la benvolença d'assistir a l'acte, en el qual hi havia representants de totes les tendències: l'Alcalde, En Nicolau d'Olwer, En Pere Coromines, En Massó i Torrents, En Valls i Taberner, el Mtre. F. Pujol, En Maspons i Anglasesell, el Dr. Cardó, etc., etc. També hi havia algunes senyores fent costat a la meva esposa: la Sra. Verdaguer, la Sra. Fontseré, una representació de l'Institut de Cultura de la Dona, etc. No hi era el Conseller de Cultura Sr. Ventura Gassol.

El Dr. Fontseré ha exposat el que era i representava l'Atlas Internacional C.E.N. que m'oferien i la vera història del qual ell coneix millor que ningú.

El President de la Generalitat, Sr. Companys, ha fet un petit parlament en el qual ha recordat la meva actitud durant la Dictadura espanyola, quan vaig sostenir, entre altres coses, l'Institut d'Estudis Catalans, afegint-hi frases de cortesia i oferint la simpatia de la Generalitat per a l'obra cultural i científica.

Finalment he parlat jo, associant com era de llei el nom del Dr. Fontseré a l'acte. He explicat el perquè i de quina manera el nom de Catalunya anava pel món vinculat amb l'Atlas C.E.N. Adressant-me en francès al representant del Consol de França, he recordat la meva estada a Champagne (Reims); les meves relacions amb l'Observatori de Paris, quan la construcció del meu Observatori de St. Feliu de Guixols; les experiències amb el Dr. Fines, de l'Observatori de Perpinyà, per a l'estudi de la tramontana, etc. etc.

Després el President de la Generalitat ens ha ofert un cocktail, durant el qual hem tingut uns moments de conversa, verament catalana de fons i de forma, però quan el

1934 diàleg esdevenia més interessant, el Sr. Puig i Cadafalch
 28 Maig. l'ha trencat acostant-se per demanar la continuació del
 mapa de Catalunya.

1er. Juny. He publicat en la premsa catalana la convo-
 Institució Patxot catoria d'un Segon Concurs Internacional, fill
 Segon Concurs del de La Haia, del 1928.
 Internacional.
 Barcelona:
 "Revisió de la No havent-se atorgat el premi aleshores,
 Noció d'Estat".

l'aplico enguany a un novell Concurs, que raona
 una agravació del tema originari proposat en aquell i que
 la intervenció del Dr. Anzilotti feu derivar cap al Dret
 Internacional.

En la motivació del Concurs, després de lligar-lo amb
 el de La Haia, faig constatar l'agreuament de la Tèsis
 anterior, perquè el penediment degut a les sofrenes de
 la guerra, s'és anat esmortuint i els Estats tornen a la
 pretença d'omnipotència.

Confonent amb premeditació les nocions d'Estat, Na-
 ció i Pàtria, l'Estat s'afanya a intervenir-ho tot, adhuc
 les lleis morals i naturals; anul·la l'home; desconeix la
 família; estimula el parassitisme; no comporta la dife-
 renciació personal i va esvanint la llibertat d'intel·li-
 gència, etc. etc.

Aquestes consideracions me porten a demanar la "Re-
 visió de la Noció d'Estat".

En la Convocatoria, assenyalo als concursants l'expe-
 riència de Catalunya, on els autors poden fer observacions
 aclaridores del tema proposat.

He sotsmès la meua redacció de ponència a diversos amics
 i personalitats, havent merescut llur aprovació i molts
 d'ells han subratllat l'oportunitat i adhuc la urgència
 del tema.

El terme del Concurs son dos anys 1934 - 1936 i el
 premi mil lliures esterlines.

1 9 3 4

18 Setembre. Dies enrera me sorprengué, ací al Montseny, una carta del Dr. Fontseré en la qual, entre altres coses, me deia que havia pensat dimitir la Direcció del Servei Meteorològic de Catalunya, i m'acompanyava còpia de la dimissió, que tenia redactada, pregant-me que jo hi pensés una nit i després li'n donés parer.

El motiu era que de la Conselleria de Cultura, el Cap de Negociat li notificava una decisió referent al personal de l'Observatori del Montseny, que era una desautorització implícita del Dr. Fontseré.

Vaig telefonarli de seguida, invitant-lo a venir a dinar amb nosaltres l'endemà, a la Masia Mariona, amb la seva esposa i filla soltera, cosa que ell acceptà.

El meu parer fou que de moment no cursés res fins que jo hagués enviat uns mots al Conseller de Cultura, Ventura Gassol. I l'endemà vaig trametre per propi una carta particular an En Gassol, cridant-li l'atenció sobre el fet i les seves conseqüències, que jo estava deturant, amb la convicció de que ell, En Gassol, no hi tenia res que veure.

Me respongué seguidament per telèfon, desfent-se en admiració i benvolença pel Dr. Fontseré i demanant-me que es posés en contacte amb ell.

Per aquest camí hem arribat a la veritat del cas, que no es gaire exemplar.

L'actual observador del Turó de l'Home s'ha de rellevar per raons diverses i sobreres, i en aquest sentit havia informat el Dr. Fontseré degudament. Però aquella persona s'havia entès directament amb el Secretari particular i el Cap de Negociat del Conseller de Cultura i, passant per damunt d'aquest i prescindint també del Dr. Fontseré, s'havien resolt motu proprio la qüestió a favor de llur patrocinat adventici.

D'incidents simptomàtics com aquests la Generalitat n'és plena. Les Democràcies que han entrat en funció des-

1934 i m'ha respost de seguida:

26 Octubre.

"No, res d'això; are menys que mai!"
 per la qual cosa l'he felicitat, car ell ja coneix la meva tèsi de que la mentalitat catalana no digereix sense dany la germanofilia, ni l'hi és empeltable. També m'ha dit que l'alemany el marejava i jo l'he aconsolat fent-li remarcar que això no era més que la confirmació de la meva teoria.

17 Novembre.

Senyals de temps.

Li he demanat la seva impressió de l'Italia contemporània, tant més d'escoltar quant ell hi havia viscut uns quants anys d'estudiant. Diu que en la gent de trenta anys per amunt, ningú és feixista, sinó que, per por, solament osen dir-ho a cau d'orella, mentre que, de trenta per avall, tothom ho és, perquè l'Estat, mitjançant l'escola, els fabrica així, amb gran perill per a Europa, car vindrà un dia que aquesta jovenalla explotará enfora.

"També podria explotar endins, a la mort de Mussolini", li he fet jo; en qual cas el Duce no fora sinó un replà de l'escala que està seguint Italia.

Després hem parlat del veritable motiu de la nostra conversa i que no era altra que la publicació, que temps enrera vaig oferirli subvenir, d'alguns dels seus escrits.

22 Novembre.

Verdaguer.

Per raó d'això, aquest estiu ell m'envià còpia d'alguns dels seus pòtics en la revista "La Paraula Cristiana", la qual així motivaria el títol del futur llibre o aplec.

M'ha pregat que jo mateix els seleccionés, oferiment que, naturalment, he refusat, i després m'ha dit si jo volia prologar-li el llibre, cortesia que tampoc he acceptat, entre altres raons, per tal d'estalviar-li un problema insoluble amb la censura eclesiàstica; però sí -he afegit- que no hi havia cap inconvenient en que fes sonar el meu nom en la edició, perquè, apart de la finalitat cristiana i de l'amistat, creia molt convenient que es veiés ben clar

1 9 3 4 com no manquen de costat els sacerdots catalans actualment
 26 Oc- trabats, arreconats o perseguits. Roma manté la proa con-
 tubre. tra Catalunya seguint una tradició que no vé pas del Com-
 promís de Casp, com molts creuen, sinó de molt més abans:
 d'ençà del dia en que baratà la doctrina cristiana per
 l'estatisme i la germanor espiritual esdevingué poder tem-
 poral.

17 Novembre. Aquest matí, en la meva passada de costum, els
 Senyals del dissabtes, pel Servei Meteorològic de Catalunya, des-
 temps. prés de parlar de la feina científica que duem entre
 mans, la conversa ha esdevingut menys especialitzada i
 aleshores el Dr. Fontseré m'ha enterat de que s'havia re-
 but una ordre de l'actual President de la Generalitat
 - estem en estat de guerra i suspensió de garanties -
 en la qual se'ls manava que retornessin tots els segells
 que tinguessin i que, d'ací endavant, enviessin tota la
 correspondència oberta a la Generalitat, la qual decidi-
 ria si calia o no cursarla.

"Conllevaraneta". La censura a la vida i relació científiques pinta bé
 l'apassionada malfiança del moment actual.

22 Novembre. Procedent de Mallorca, se m'ha presentat el
 Verdagueriana. P. Monjas, Agustí de l'Escorial, que té publicat
 un volum referent a Mossen Jascinto Verdaguer.

M'ha explicat que venia rastrejant unes llibretes au-
 tògrafes del Poeta, de les quals ja tenien vagament esment
 els literats de la coneixença de Mossen Cinto.

Aqueixes llibretes, en nombre de sis, ara han sortit i
 ell treballa per a recobrarles, afi de depositarles a l'Ar-
 xiu de Ripoll, el qual contribueix a l'adquisició, segons
 una carta d'En Tomàs Raguer, que m'ha deixat llegir.

M'ha ensenyat una de dites llibretes, efectivament
 autògrafes de Mossen Cinto i, després de parlar una mica de

1934 les intimitats verdaguerianes i de la intervenció inciden-
 22 No- tal dels agustins, he afegit quelcom a la subscripció,
 vembre. deixantla molt a vora la xifra requerida.

La conversa ha derivat per camps divers i en certs moments segurament l'hauran sobtat les meves apreciacions tocant a l'actitud de l'Església a Catalunya: jo parlava en cristià i ell raonava en catolicisme estatal, de manera que adhuc en les altures de la intel·lectualitat castellana ha resultat inevitable la incongruença estereotipada:

"Claro. Bien está que se ame la patria xica, pero naturalmente sin perjuicio de la grande".

Es lo de sempre. Mai no distingiran la Pàtria, fet natural, de l'Estat, convenció política, perquè per a ells és una identificació còmodament parcial, mentre per a nosaltres son una antítesi secular molt aspre, que no s'adobarà pas amb lirismes verbals o literaris.

26 Novembre. Un pic de telèfon del Dr. Fontseré demanant "Conllevancia". si el podia rebre, m'ha fet suposar alguna novetat que s'ho valia.

Ha vingut i m'ha explicat que dissabte passat, a les deu de la nit, fou pregat amb urgència pera que es presentés a la Generalitat, on l'actual President accidental, que és militar per raó de l'estat de guerra, li digué amb molta cortesia i fins semblant dolent-se'n, que havia rebut ordre telegràfica del Ministeri privant-lo de representar el Servei Meteorològic de Catalunya en l'Organització Meteorològica Internacional i concretament en la Conferència de Directors que té de celebrar-se el 1935.

Aquesta precisió revela la procedència de l'ordre: és a demanda del Servicio Meteorológico Espanyol, el qual ja fa temps sent gelosia de la ntra. activitat i mira d'entrebancar-la tant com pot.

1 9 3 4

26 No-
vembre.

Per a que no hi hagués cap mena de dubte, el Dr. Fontseré rebia l'endemà una comunicació del President Accidental de la Generalitat en la qual, a més de la indicació anterior, li diu que: "por orden del Excmo. Sr. Presidente del Consejo de Ministros, en telegrama de ayer, se dispone que cese toda actividad meteorológica relativa a la región catalana, por ser esta función relativa del Servicio Meteorológico Español, que comunico a Vd. para su conocimiento y cumplimiento, etc."

Aqueix ordre mostra ben bé la fruïció passional amb que s'acullen semblants misèries adhuc a les altures de la Presidencia del Consell i ensenya la qualitat de la política espanyola. Es una actuació subterrània tradicional i continuació de la del Coronel Messeguer quan la reunió de Copenhagen i la dels intel·lectuals castellans -sense oblidar Menéndez Pidal- quan la discussió parlamentària de la pseudo-autonomia universitària, escanyada en un embull per l'estil del que ara ens ocupa.

Hem examinat la qüestió en tots els seus aspectes i després de rebutjar idees que no tindrien efectivitat en la interinitat d'ací i el tantineig ministerial d'allà, hem decidit no fer res de moment i esperar a veure que vindrà després, si la dissolució del S.M.C., o bé si resta la cosa així en els llims, com tantes i tantes altres.

Evidència la barroeria passional de les altures el que la Conferència prohibida, no ha de tenir lloc fins al Setembre de l'any vinent.

Mercès a la generositat i capacitat científiques del Dr. Fontseré el Servei Meteorològic de Catalunya gaudeix personalitat i consideració internacional i això que deuria respectar-se, és precisament ço que l'estatisme burocràtic no pot comportar.

També m'ha dit el Dr. Fontseré que la Generalitat no havia cursat el mapa meteorològic de Catalunya, que diària-

1934 ment venia publicant, adhuc en temps de la Dictadura.

26 Novembre. Nota final. L'observador del Montseny, Josep Gil, que tot ho deu al Dr. Fontseré, l'ha denunciat com separatista. Aquestes denúncies son especulacions propries de les dictadures.

17 Desembre. El Prof. Eduard Fontseré me tramet una curiosa "Convivencia" i demanda que acaba de rebre del Sr. Enrique Mese-
"Conllevancia" guer, actual Jefe del "Servicio Geográfico", de Madrid.

Es tracta d'una coneixença antiga, car dit Sr. Mese-
guer fou Director del "Servicio Meteorológico Español" i, quan la reunió del Comité Internacional a Copenhagen, mentre el Prof. Fontseré ja rodava cap a la Mar del Nord, el Director Sr. Meseguer voltà per Barcelona i s'afanyà a delatar-nos com separatistes al general Barrera, aleshores "factotum" de la Dictadura. Fet això, continuà cap a Copenhagen, en el seu caràcter de funcionari oficial i duent a la butxaca una R.O. la lletra i l'intent de la qual era fer-nos excloure de la Comissió Internacional. Aquella R.O. ni tant solament pogué eixir de la seva butxaca i en canvi li valgué la cortesia imposada de tenir que regalar un ram de roses a la filla del Prof. Fontseré, que acompanyava el seu pare.

També, el Director Sr. Meseguer, quan l'Exposició Internacional de fotografies de Núvols, feta a Barcelona amb motiu de la reunió tinguda ací per la C.E.N., presentà com del "Servicio Meteorológico Español", una sèrie de fotografies que no eren altra cosa que reproduccions de les del nostre col·lega Mr. Quénisset, de Paris. El President de la C.E.N., general Delcambre, al prendre esment de la primera de dites reproduccions esclafí en una rialla de sonoritat francesa, però, a mida que anà trobant tota la sèrie reproduïda, es posà seriós i em digué: "On peut en

1 9 3 4 gober une, mais pas toutes, c'est trop fort!"

17 De-
sembre.

Suposo que ells dos liquidaren aqueixa ensopegada, perquè l'endemà tota aquella pseudo-representació del "Servicio Meteorológico Español" s'era esvanida i solament hi romangueren els originals de Mr. Quénisset.

22 Desembre. Aquella malhaurada actuació, fou abundosa d'incidents pintorescos.

Doncs bé, l'esmentat Sr. Meseguer, escriu al Prof. Fontseré demanant-li un exemplar francès de l'Atlas General C. E. N. perquè -segons ell mateix confessa- no pot anar-ho a consultar a la Biblioteca del "Servicio Meteorológico Español" i d'on el foragitaren els seus propis subordinats.

Ell aprofita l'ocasió pera fer constar que de tot cor deplora el callament manat al Servei Meteorològic de Catalunya pel President del Consell de Ministres, Sr. Lerroux, de la qual ordre s'ha enterat per la premsa i afegeix que no hi està pas conforme i que suposa que l'ordre serà temporal. Això ho firma en paper oficial aquell Sr. Meseguer que maldà per a fer altre tant quan la reunió de Copenhagen, però no li reeixí perquè les "habilidades" polítiques madrilenyes no es cotitzen en les altures científiques internacionals.

El Prof. Fontseré era de parer de no respondre a la carta del Sr. Meseguer, perquè certament no s'ho mereix pas, però jo trobo que la incongruença de l'enemic bé val una cortesia desinvolta, de manera que avui li expedixo l'exemplar de l'Atlas General C.E.N. i li'n faig present, acompanyat d'una tarja particular meua que transcriu:

"R. P. i F. saluda al Sr. Meseguer y le ofrece el Atlas General C.E.N., solicitado.

Me hace muchísima gracia que sus excompañeros le hayan condenado a la misma pena que a nosotros. Por lo visto, la Meteorología Central es muy desabrida y

1934 ello aclara naturalment, no pocs problemes de cli-
 17 De- matologia espiritual. Afortunadament, nosotres so-
 sembre. mos litorales.

Epilio Le desee Buena Navidad y Año Nuevo".
 L'aura, dintre la discreció requerida pels seus dies

22 Desembre. Com que, malgrat haver fet presentalla
 "La Paraula Cristiana": del llibre del Prof. Laun "Slaat und Volk",
 Historia discreta d'un al Col·legi d'Advocats i a divers juris-
 llibre.

tes de casa nostra, encara ningú d'ells, ni cap revista,
 ni diari, no en deien res, aquest estiu, en la Masia Ma-
 riona de Moscaroles, me vingué la temptació de suplir jo
 mateix l'oblidança d'altri i, naturalment, sense cap pre-
 tença professional, perquè no son coses del meu clos.

Així vaig posar-me a escriure pensant fer-ne un sen-
 zill article de diari, però, el tema no hi cabia i, sense
 voler, se'm tornà un article de revista.

He ofert còpies a les poques revistes catalanes que
 ara es publiquen i una d'aquestes còpies ha anat a parar
 a mans del Revnt. Dr. Carles Cardó, Director-fundador de
 "La Paraula Cristiana".

Francament, no em semblava pas que el meu escrit fos
 gaire escaient en aquella revista, però el Dr. Cardó me
 diu que sí que l'hi vol publicar, per a la qual cosa me
 demana dues lleus modificacions.

Una d'elles és, que quan jo esmento els divers fac-
 tors que han ajudat a fer Estats anti-naturals, hi poso
 les "colaboracions eclesiàstiques"; ell ja confessa que
 tinc raó, però ell no ho pot pas dir.

Després, al parlar jo del dret divinal dels reis,
 m'hi proposa una distinció escolàstica d'aquelles que vo-
 len salvar coses que la historia no es calla pas.

Li he acceptat ambdues perquè trobo que, tal com és
 ara ací la jerarquia eclesiàstica, el Dr. Cardó ja fa ben
 bé prou de publicar el meu article. De totes maneres, li he

1934 advertit que, al publicar-se en altres revistes, l'original
 22 De-
 embre.

Explico la gestació del Concurs que donà naixença a l'obra, dintre la discreció requerida pels noms dels qui hi intervingueren i que segueixen tenint una posició internacional de compromís. Per això no sona per res la Universitat de Ginebra, ni el seu Rector Prof. Rappard, com tampoc sona cap nom al contar jo certs humorismes històrics, amb els quals els nostres col·laboradors ens donaven a entendre que capien de sobres, ço que nosaltres els anavem dient.

Tampoc hi consta explícitament la dimissió del President del Jurat, Dr. D. Anzilotti, provocada pel feixisme, però la faig endevinar dient que entrà en el Jurat un anglès, Sir Cecil Hurst.

Dono breument la meva apreciació, no professional, de les obres presentades i detallo els mals-de-cap que ens causà la tramesa de les pliques a La Haia i que esdevingué un veritable afer diplomàtic.

Faig una presentació esquemàtica i un resum de les tres parts que componen el llibre, extractant-ne la doctrina tan literalment com puc, si bé, inevitablement, se m'hi ha escapat alguna apreciació personal, vista la qual cosa, m'he pres tot un paràgraf lliurement a compte meu, on exposo el meu pensar i sentir, moral i cívic.

Acabo remarcant que, amb aquesta obra, Catalunya respongué a la Dictadura mitjançant l'aval internacional.

Verament, repeteixo, aquest article és una feina que tenien d'haver fet els altres, però per falla d'ells, l'he feta jo.

1934 Amb motiu de la retirada d'En Joaquim Cabot i
 28 Desembre. Rovira de la Presidència de l'Orfeó Català, se'm fe-
 Orfeó Català. ren insinuacions primer i després se m'ha pregat di-
 rectament amb insistència pel Mtre. Millet i companys, a
 fi de que jo acceptés dita Presidència.

Naturalment, l'he refusada agraïnt la cortesia exces-
 siva que això suposa, perquè la veritat és que jo no ser-
 veixo per cap càrreg públic: físicament, no puc actuar en
 la forma que aquests demanen, i moralment, tampoc tinc les
 condicions requerides per fer de personatge.

El Mtre. Millet no m'ha pas convençut amb els seus
 precés reiterats, en els quals hi havia molt de sentiment,
 ni els meus raonaments ha convençut al Mtre. Millet, sen-
 zillament perquè el contrariaven i no li convenien.

La desavinença s'ha resolt fent-me el Mtre. Millet
 retret de que jo "no els estimava" i aleshores, somrient,
 li he respost que, amb el seu permís, jo li donaria una
 prova de la meua estimació, dient-li quelcom que potser
 ningú li havia dit encara.

L'Orfeó Català es troba actualment en un punt moral-
 ment crític. Els qui feren i aguanten l'Orfeó, perquè en
 son verament l'ànima, s'ho consideren, naturalment, cosa
 pròpia, i en son tan ben intencionadament gelosos, que els
 esvera l'entrada de forasters en el seu clos directiu;
 per això els càrreg es van repetint i reelegint indefi-
 nidament.

Vinculat sempre en les mateixes persones, l'Orfeó,
 inevitablement, resulta un reflexe d'elles i, en conse-
 quència, com que aquestes envelleixen, igualment va en-
 vellint l'Entitat.

En una obra personal, això no tindria cap transcen-
 dència i potser fora just i tot, però, en una idealitat
 col·lectiva, concebuda de cara al Poble i per a ell, cal
 assegurar la continuïtat, obrint la porta a la joventut i

1934 fent escola amb ella, car no hi ha altra manera de man-
28 De- tenir-hi la vitalitat normalment. No vol pas dir això
sembre. que s'hagi d'arreconar ningú, ni molt menys fer-li in-
justícia, però es necessaria una prudent renovació de
càrregs perquè fa reserves. Altrament, com ho farem
el dia que mori el Mtre. Millet?

Al oir el meu discurs improvisat, el pobre Mtre. Mi-
llet prenia un aire tan encaparrat, que jo he trencat la
meva arrencada fent amb humorisme:

"Ja que em voliau per President, en aquests pocs
minuts que n'he estat fent, n'haureu tingut un tast,
i suposo us heu convençut de sobres que, tal com us
deia, jo no serveixo pel càrreg que tant erradament m'o-
feriu".

Després, hem continuat la conversa, ben'avinguts
aquesta vegada, per malparlar de la humanitat actual,
en un pendent pessimista que també jo he deturat, dient:

"Això és parlar de vells, perquè quan erem joves no
parlavem pas així, de manera que la culpa es nostra i de
ningú més."

1935 M'han vingut a trobar N'Oliveró i En Ser-
21 Gener. rallach, en representació de l'Associació d'Es-
Associació d'Es- tudians de Dret, pera notificar-me que, a fi
tudiants: "Con-
ferències Univer- de cridar l'atenció sobre el problema universi-
sitaries".
tari, -majorment després de la suspensió de l'Es-
tatut i de l'ofensiva de Madrid ajudada per bona part del
professorat d'ací- tenien el propòsit de donar una sèrie
de Conferències sobre temes universitaris, pera les quals
ja disposaven de la sala d'actes de l'Ateneu Barcelonès.
Els conferenciants serien d'ideologies diferents i en

1 9 3 5 posicions polítiques diverses, així m'han esmentat En Co-
 21 Ge - rominas, En Cambó, En Serra Hunter, N'Estelrich, etc. per
 ner. acabar dient-me que m'havien reservat de cloure la sèrie
 de conferències amb el tema "La Universitat lliure".

Els he lloat el bell esperit de la iniciativa llur,
 que considero oportuníssima, però els he fet avinent que,
 en ço que a mi pertoca, me dolia no poderlos complaure
 senzillament perquè no serveixo pel cas, ni la cosa fa per
 mi; si bé no m'he pas estat d'afegir que m'afalagava el
 tema que tant encertadament volien reservar-me car, entre
 les moltes coses que jo nego a l'Estat, hi ha l'ensensa-
 ment universitari.

A través d'ells, he mirat de pulsar l'actual disposi-
 ció de l'Universitat, professorat i estudiants, que conec
 bon xic per altres conductes molt autoritzats; hem parlat
 de l'esperit de certs nuclis, de la invasió de professors
 forasters, etc. i els he despedit encoratjant-els a ésser
 idealistes actius, tal com es presenten.

22 Gener. En Carbonell ha fet acte de presència aques-
 Societat d'Estudis ta tarda i ha comparegut tot carregat de pa -
 Occitans: "Premi
 Dom Vaisseta". quets.

El seu primer Deu vos guard ha estat:

-Ja he vist el vostre article en "La Paraula Cristia-
 na" i me l'haurieu de donar perquè també el publicariem en
 "Oc" i potser traduït i tot.

Se veu li ha fet gracia la historia del llibre del
 Prof. Laun i aquella al·lusió de Van Eysinga al Príncep
 d'Orange; perxò, en la conversa, jo he estat una mica més
 indiscret respecte d'alguns incidents que en el meu arti-
 cle es deixen a l'ombra.

Després, En Carbonell ha anat desplegant i explicant
 ço que portava.

El plec més voluminós, tancava una colla de llibretes

1935 en provençal, guanyadores del premi que jo vaig oferir
22 Gener. temps enrera a la Sociedad d'Estudis Occitans, de Tolo-
sa, i que ella ha aplicat al "Premi Dom Vaisseta" 1934.
Acompanyava els originals, el judici d'En Ferran Solde-
vila sota el punt de vista de la historiografia.

El treball du per títol "L'Emprest de Consolida-
cion per lo Seti d'Auriol e de Rocavaira", 1381 - 1387.
Es una contribució a la historia d'antigues families mar-
selleses.

Amb motiu d'això, hem parlat de l'esperit de la gent
d'enllà del Pirineu, i ell s'expressa amb l'optimisme de
sempre, la qual cosa es essencial per a un apostolat.
Li he demanat el que havia fet la Generalitat en
aquest sentit i m'ha dit que qualsevol casino esquerrà
de barriada, havia estat més considerat que l'acció ul-
trapirenca, perquè de la Generalitat solament havia ob-
tingut una subvenció de 2.000 pts., quan la Diputació amb
la presidencia d'En Maluquer i Viladot li havia donat
10.000 pts., en plena Dictadura.

Liquidat el premi, els originals del qual m'he que-
dat per a llegirlos, En Carbonell ha anat exhibint una
colla de plecs tirats de publicacions començades:

del vol. II de l'Occitania Cristiana, amb la traduc-
ció en llenguadocià dels "Actes dels Apostols i les Lle-
tres als Romans i als Corintis", feta per l'Abat Juli Cu-
baynes;

del vol. I de l'Occitania Clàssica amb els "Idil·lis"
de Teòcrit, traduïts en provençal per Pau Cyssavel;

del vol. IV de l'Occitania Cristiana amb els "Evange-
lis" en gascó pel canonge C. Laffargue;

del vol. I de la Col·lecció "Renaissença" d'Escriptors
Occitans Moderns, amb la "Legenda d'Esclarmonda" de Valeri
Bernard.

del vol. I de la Col·lecció Pedagògica "Ramon Vidal de

1935 Besalú", amb la "Gramàtica Occitana" de Loïs Alibert.

22 Gener. Com es veu, no és pas empenta ço que manca, sinó, com sempre, els medis materials de realització.

Es plaent de consignar que totes aqueixes publicacions es fan en la impremta de la Casa de Caritat, de Barcelona.

En Carbonell m'ha dit que tornaria d'ací dos mesos, quan jo hauré trobat lleure de llegir el "Premi Dom Vaisseta", atorgat. Naturalment, amb això ell amagava una temptació per al meu entusiasme idealògic.

25 Gener. Es veu que el tema de "La Immigració a Ca-

XVe. Concurs talunya", corresponent al XVe Concurs Patxot i Patxot i Ferrer.

Plecs rebuts. Ferrer, ha tingut la sort d'interessar més gent que els dos anteriors, els temes dels quals no eren pas menys cremadors i transcendents.

Enguany hem rebut tres plecs que, a judicar merament d'impressió pels índexs que enclouen, son com segueix:

nº 1. Lema: "Estimeu a Catalunya".

Aplec de documents trets de l'Arxiu Notarial, referents als esclaus, als jueus i als estrangers, corresponents als segles XIVe i XVe. S'acompanyen algunes fotocòpies.

nº 2. Lema: "En defensa de la Pàtria".

Aspectes divers del tema, principalment sota el punt de vista econòmic-social, amb gràfiques i mapes.

nº 3. Lema: "Catalunya Futura".

Estudi del tema especialment com problema d'eugènica amb les seves derivacions morals, socials i finalment polítiques. També du gràfiques dels factors de població i un mapa.

28 Gener. S'ha publicat la Convocatoria del XVIe Con-

XVIe Concurs curs Patxot i Ferrer, proposant el tema: "Apolo-
Patxot i Ferrer: gia i necessitat de l'Estament mitjà, com element
Convocatoria.

1935 social.

28 Ge-
ner.

La Convocatoria comença remarcant que, així com fun-
cionalment la societat ha estat comparada amb un organis-
me, considerada en la seva estabilitat, és comparable amb
el mon inorgànic, perquè el fet natural de la societat,
consisteix en una mena d'estratificació sedimentaria.

Però el liberalisme de la passada centúria feu l'erra-
da de basar aquell procés en el nombre i prescindint de la
densitat dels elements, provocant així una subversió d'es-
trates mal avinguda amb la gravitació social i el braç mit-
jà n'és una de les víctimes principals.

No obstant, l'estament mitjà és una zona de resistèn-
cia que connecta el nombre amb la densitat i aquest nexa
importantíssim de la vida pública, no solament es troba
actualment preterit, sinó adhuc amenaçat, perquè no manca
qui ha proclamat que té de desapareixer.

A més, es tracta d'un dels factors més eficients en
la perdurança de la nostra catalanitat.

23 Febrer.

Temps enrera vaig suggerir al Dr. Car-
les Cardó que fes una tria dels seus "Portics" de
"La Nit Transparent".

"La Paraula Cristiana" i els edités aple-
gats en volum, oferint-li que de grat jo'm faria càrreg de
la despesa.

Avui m'envia les probes corretgides de tot el llibre,
de cap a cap i apunt de tirar, amb el títol "La Nit Trans-
parent" que és el d'un dels pòrtics.

L'amic Dr. Cardó acompanya la maqueta del llibre amb
una carta en la qual me'l sotsmet, segurament per haver
oblidat el meu criteri respecte la censura intel·lectual.

El Dr. Cardó és un cristià eminent de l'Església ca-
talana, coaccionada per l'Església estatista oficial.

1935

A mitja tarda, ens hem aplegat a la Sala Mas
10 Abril. En una sala sana, en l'Arxiu històric de la Ciutat, el Jurat
Veredictes del XVe Concurs Patxot i Ferrer, format pels Srs.
XVe Concurs
Patxot i Ferrer, Francesc Puig i Alfonso, Josep M^{re}. Pi i Suñer, i

R. Patxot i Jubert.

Abans d'entrar en materia, he cregut devia enterarlos
d'una estranyesa que s'havia produït mentre el Jurat esta-
va en funcions. La premsa va publicar el resum d'una con-
ferència donada pel Sr. Vandellós i que resultava senzilla-
ment la recensió del treball n°. 3 presentat a Concurs.

El treball n° 1, conté un interessant recull de docu-
ments extrets de l'Arxiu Notarial i que deixa entreveure
la població adventícia de Catalunya durant els segles XIV i
XV. Aquest recull, degudament augmentat i seleccionat, fora
la base d'un tema important de la nostra historiografia
que escassament s'ha encetat. L'autor el fa precedir d'una
presentació en la qual esplaia una tèsi bon xic aventurada,
car preté que la decadència de Catalunya, fou un fet racial
degut a la manumissió dels esclaus, de la qual hi ha nom-
brosos exemples en la documentació del seu treball.

L'obra n° 2, es de caràcter experimental i tant en la
seva presentació, com en la seva redacció, transllueix el
temperament de l'home d'acció, probablement un enginyer.
Prescindint de formalismes, ell apunta el cas concret en
la part més cremadora i l'exposa amb una vivor que, de ve-
gades, gairebé esdevé agressiva. Un cert nombre de mapes
i gràfiques transcriuen el resultat d'algunes tabulacions.

Com que l'autor ofereix, si cal, revisar i completar
el seu treball, se li podria dir que hi manca un capítol
tractant de la Beneficència i del parasitisme que en ella
representa la immigració. A més, altre capítol estudiant
la invasió burocràtica, que adhuc a les altures del profes-
sorat es mostra ingrata i passional, com s'ha vist ara amb
motiu de la Universitat.

1935 El treball nº 3 és d'una factura més acadèmica. En
 10 Abril forma doctrinal, va desenrotllant la seva tesi, que s'en-
 camina principalment als problemes d'eugènica, amb deri-
 vacions respecte la minva de natalitat, resultants d'he-
 rencia, decadència racial, etc. Alguns aspectes estadís-
 tics son traduïts aiximateix en forma gràfica. Es veu
 que l'autor és molt influït per les idees italianes i,
 malgrat ell mateix, resulta quelcom feixista. La minva
 de la natalitat, que és un fenomen mundial, deprimeix
 l'autor en quant a Catalunya, fins el punt que en algun
 lloc, sembla fatalista. No obstant, és un treball ben
 treballat, que revela molta cultura i disciplina científiques.

Tot ben considerat, i tenint en compte que l'intent
 del Concurs, a més d'estudiar el tema, es presentar-lo en
 forma que cridi l'atenció dels dirigents de Catalunya, el
 Jurat ha acordat partir el premi entre els treballs nº 2 i
 nº 3, ço és:

pts. 2.500 al treball nº 2, lema: "En defensa de la Pàtria",
 del qual resulta autor En Lluís Creus i Vidal.

pts. 2.500 al treball nº 3, lema: "Catalunya Futura", del
 qual resulta autor En Josep A. Vandellós i Solà.

23 Abril. Firmada l'acta corresponent, se n'ha tret còpia per
 a ésser publicada seguidament en la premsa.

2. Uteck, 6.3.35 L'ésser En Josep M^a. Pi i Suñer, actual Secretari de
 l'Ajuntament de Barcelona, m'ha temptat a preguntar-li in-
 terioritats polítiques del moment i així parlant, de mica
 en mica, hem anat a parar a la bojeria del 6 d'Octubre
 1934, de la qual ell és bon testimoni perquè, en la seva
 qualitat de funcionari, tenia l'obligació de ésser-hi pre-
 sent i hi estigué tancat tota la nit.

He insistit en l'obligació que tenia d'escriure la
 seva impressió d'aquell fet i m'ha dit que efectivament
 tenia pensat de fer-ho, però jo li he respost que ja devia

1 9 3 5 haver-ho fet de calent en calent, que es la manera de que
 10 Abril la historia sia realment historia i no es converteixi en
 mentides oficials.

Una recomanació per l'estil he adressat an En Puig i
 Alfonso, el qual acaba de publicar un interessant volum,
 no posat a la venta, "Recordant coses passades", on ell
 intervingué, però n'hi resten moltes altres en cartera.

De la narració d'En Pi i Suñer, vull conservar un
 detall anecdòtic revelador. Quan es vegé ben evident el
 collapse, els regidors de l'Esquerra s'afanyaren a desfer-
 se de llurs pistoles, amagant-les en els pupitres dels re-
 gidors de la Lliga Catalana: és un fet històric que no
 s'ha de perdre, per la seva aclaparadora eloqüència.

Diu que l'únic que mostrà esperit de sacrifici fins
 al darrer moment, fou l'Alcalde d'aleshores, En Carles Pi
 i Suñer.

També ha fet grans elogis de la telefonista, la qual
 mantingué la comunicació entremig de les bales i els es-
 clats de granada i potser gracies an això la tragèdia no
 prengué més volada, perquè es conservà el contacte amb el
 general Batet.

23 Abril. Avui, diada de St. Jordi, Festa de la Meda-
 Medalla C. E. C. lla al Centre Excursionista de Catalunya; a la
 B. Ubach, O.S.B.

qual enguany també he pogut assistir.

La medalla ha estat atorgada al P. B. Ubach, O.S.B.,
 per raó del seu erudit excursionisme oriental.

El medallista actualment és a Jerusalem enfeinat en la
 Biblia de Montserrat i m'escrigué que li dolia molt no po-
 der assistir personalment a la cerimonia perquè, apart de
 la urgencia del treball en el qual està absorbit, no es
 veia amb cor d'emprendre un llarg viatge per mar, car sem-
 bla està delicat de salut, segons ja m'havia insinuat tam-
 bé el P. Prior de Montserrat.

11935 Enguany les autoritats polítiques no han fet acte de
23 Abril presencia a la Festa i han fet molt bé, perquè actualment
a Catalunya el Poble no hi té pas autoritats, car les que
així es nomenen i actuen, no son més que representants de-
legats dels partits polítics espanyols.

He aprofitat l'avinentesa per a fer un discurs reac-
cionari, no solament respecte l'estat de l'esperit públic
produït per aquella incomprendible follia del 6 d'Octubre,
sinó també resoltament contrari a l'orientació política i
social que l'Estat va emprenent arreu.

El causant de la guerra fou l'abús del concepte d'Es-
tat i ara tots els Estats volen guarir els desastres d'a-
quella agravant-ne la causa determinant o sia, el mateix
Estat.

A Catalunya, on la República fou acollida com un ini-
ci de lliberació, l'actuació dictatorial d'una pretesa de-
mocràcia ha portat la desil.lusió i adhuc l'escepticisme
a sectors importants de la nostra gent d'acció, de manera
que d'un costat l'home es troba cada dia més i més cons-
tret per l'Estat i de l'altra l'idealisme se li va esfu-
mant fins al no res.

En el meu parlament, he volgut considerar el nostre
estat d'esperit avui respecte dels entusiasmes d'ahir i
dels senyals del demà que s'endevina.

He començat fent avinent que la ntra. impressionabi-
lilitat atorga una transcendència exagerada a la derrera
barrabassada política. El ntre. problema es reproduirà
malgrat les pròpies errades, perquè es una manera que té
la natura de preparar la substitució de les caducitats.
Nosaltres ho amidem tot amb l'esquifit compàs de la vida
humana i per això ens sorprenen i contorben coses que son
dictats d'una justícia superior actuant amb una amplitud
que descompassa de molt el viure personal.

Tot passant, al.ludeixo el Medallista el qual, entre-

1935 mig de les boires dominants ens hi fa una clariana amb les
23 Abril lluiçors d'Orient que l'acompanyen i això em fa situar de ca-
ra a Llevant ja que el Ponent no vol ésser acollidor i és de
cara a Llevant que vull fer sentir a la juvenesa el mon -
d'ahir que aconhortà la vellesa dels ntres. avis.

La invasió napoleònica feu despertar molts de pobles,
els quals s'adonaren que tenien una ànima, però que se
l'havien deixat estrafer. A Catalunya aquest sentiment
esclatà en l'Oda a la Pàtria de N'Aribau, inici d'una re-
naixença que no tothom coneix prou i que molts dels qui
en frueixen els guanys tampoc agraeixen prou.

He anat glosant l'obra dels Jocs Florals, retreient
el "Cant del Llatí", proposta de N'Albert de Quintana,
guanyada per un poeta romanès.

Així el Poble recobrava l'ànima produint les crea-
cions d'on treiem la força moral que ens sosté.

Esmento En Verdaguer, En Guimerà i En Maragall.

Mercès an aquesta resurrecció En Prat de la Riba aple-
gà les nostres gents per damunt de les "provincies" de pa-
tró franco-espanyol. Tot això ho ignoren els fills pròdigs
que es creuen que la civilització comença amb ells.

Retrec la Pàtria, ciutadà de l'Humanitat, amb el dret natu-
ral inherent a la seva ciutadania i gloriejo la Fe amb que els
ntres. passats ens feren llegat moral de llurs emocions i co-
bejances.

Passo a examinar la manera com nosaltres mantenim avui
la comanda del passat.

La primera dictadura malmenà el ntre. jovent i aquesta
deformació produeix la desorientació present que àdhuc tor-
ba certes directrius espirituals.

La societat organitzada tritura l'home real i el vol
baratar per l'home abstracte el qual resulta deshumanitzat.

La tragedia social d'avui en dia, es el divorci de la
Humanitat-natura i la civilització-artifici, cosa que exem-
plifico amb una anècdota del camp de batalla, en la guerra

1935

1935 europea. social. L'home "nou" serà intervengut; tot ho

23 Abril Altra obsessió de les generalitzacions és el concepte de "unitat", eufemisme capciós de domini. Això son propostes d'unitat externa. La unitat vera, moral, és consubstantial amb la Humanitat.

Disciplina és convenciment obrat en voluntat i precisament la ntra. malaltia és minva de voluntat per falta de convenciment i mancant el deure tot es vol resoldre per imposició que produeix covardia i revolta.

Recomano tenir escola en sentit de continuïtat i apunto les perdues de Catalunya per culpa de la discontinuïtat.

Faig una crida al jovent a fi de que no es distregui en superficialitats i s'avesi a anar sense por al fons de les coses: Catalunya és un fet extrapolític i metajurídic, en això hi ha la salvació i esperança nostres.

Els problemes s'han de plantejar rigorosament, tant si agraden com si nó; la veritat no més pot existir sencera i una. La llengua és el verb de la ntra. independència mental, inexpugnable amb la força material.

Recomano a la juvenesa que s'empari en l'humanisme en el sentit de reivindicació de l'home en tota la seva integritat, moral i espiritual.

La "Fontana de Jovença" únicament es troba en el reialme de l'esperit.

Després de la tensió de la guerra ha sobrevingut una crisi de raó que no comporta les generacions idealistes; per això les traba mentre fabrica els autòmats que tenen de substituïrles i aquesta es l'entrada de demà.

"Monument
 Catalonien"
 Gràcies.

En faig un pronòstic per tal de que oiguin la condemna que fem de la novíssima civilització els qui no tenim vocació d'esclavatge.

L'home-autòmata de la indústria social venidora no tindrà ànima, ni llinatge, ni sensacions, ni horitzons i estarà fermat als commutadors del tauler de distribució

23 Abril. mecànic-social. L'home "humà" serà intervingut; tot ho
 20 Maig. tindrà micromètricament reglamentat i no li caldrà cons-
 ciència perquè li faria massa nosa.

La família, que ja és una dependència d'Estat, s'es-
 vanirà amb la igualtat de l'home i la dona, que anul·larà
 l'humanal gradient.

Aleshores el proveïment d'autòmats el farà la sec-
 ció d'eugènica del Ministeri d'Homicicultura, el qual
 20 Maig. standarditzarà les seves llocades per tal de que totes
 sien intercanviables i es mantinguin ben rases.

Proïbint el dret d'opinar, s'anorrearà la contradic-
 ció i s'enquistarà la intel·ligència; així el progrés tin-
 drà via lliure perquè no l'entrebancaran ni les idees, ni
 els sentiments.

Deslliurada del mon moral, la civilització mecànica
 abassegarà el mon material, de molt més fàcil maneig. Es
 castigarà la iniciativa privada, es matarà l'estímul i,
 amalgamant totes les possibilitats, es convertirà el mon
 en una superfície equipotencial negativa.

Afegim que per amor de la uniformitat, les lleis no
 contindran drets personals i totes seran retroactives.

Acabo trencant els clixés que ens donen aqueixes vi-
 sions tant malestrugues i tenint fermança d'un bell redre-
 çament, predico l'abrandament d'idealitat, a fi de que els
 redimits de demà passat puguin trobar en el ntre. solc la
 clapa d'homes que encara tenim Pàtria.

20 Maig En Francesc Cambó m'ha enviat els dos vols. sor-
 tits dels "Monumenta Cataloniae", a la qual finesa he
 "Monumenta Cataloniae"
 Gracies. correspost amb les següents gracies:

"Preat Amic. He rebut els dos vols. dels "Monumenta
 Cataloniae", esplèndida presentalla vostra que us agrasc.

El passat que aquestes pedres testimonien ens dona
 força moral i arguments materials per a resistir la invasió

1935 d'animalitat que estem patint i per a entrebancar la dèria
 20 Maig. dels que voldrien una Catalunya nova de trinca, amb una
 incògnita per cervell i un penell per cabellera.

De moment, me sembla que la feina cultural és la cosa
 més transcendent i internacional que podem fer.

Amb la meua felicitació, rebeu l'encaixada emporda-
 nesa de P. "

20 Maig. Degudament enquadernat en marroquí blau, faig

Falliment presentalla al Dr. Carles Cardó de l'exemplar nº. 2
 Eclesiàstic.

en paper de fil de la seva "Nit Transparent", que sor-
 tí el mes passat.

El Dr. Cardó m'havia demanat que li prologués el seu
 llibre, demanda que vaig refusar per tal d'estalviar-li
 dificultats fàcils de preveure.

Però un cop publicat el llibre, l'actitud del Bisbat
 de Barcelona m'imposa el deure de consciència de dir ço
 que segueix i que he autografiat i signat en l'exemplar
 de referència:

20 Agost. "La inversió de conceptes i confusió d'idees al mig
 dels quals s'enterboleix l'actual generació, comporta la
 meua incongruença de dedicar-vos aquest exemplar de la
 vostra propia obra.

Es veu que l'enterboliment ha encalçat la jerarquia
 eclesiàstica la qual, en un Bisbat de Catalunya i en un
 llibre català adreçat al Poble Català, es presenta foras-
 tera, ignorant la llengua del poble, però respectant cu-
 rosament l'estatofilia, ço és, aquelles cobejances terreres
 que li encomanà Constantí.

Verament, cal tornar al Crist; mes, ai!, que encara
 després del papal "Instaurare omnia in Christo", a Cata-
 lunya ens ha escandalitzat la famosa informació Tedeschini,
 que capgirà la veritat i donà al Cesar ço que era de Déu:
 la nostra fe de naixença. I així el poble, que ja vivia

1935 divorciat de la jerarquia material, es trobà abandonat de
 20 Maig la jerarquia espiritual.

Heus-ací explicat el present conflicte eclesiàstic sense el recurs de la Masoneria, tapadora còmoda d'aquells escriptors catòlics que volen defugir l'alliçonador "mea culpa".

Derrera -ja ho sabeu- ens demanaren vocacions eclesiàstiques en castellà, ferint els nostres cors, que en el temple tingueren de respondre amb la noble exclamació de Tàcit.

I malgrat la caiguda del Cesar, invitació providencial a la contrició, el llindar castellà que han posat al vostre llibre, no és pas penyora d'esmena.

La meua consciència, contristada, compadeix aquest llindar mancat de Cristianitat i segellat de domini, perquè, tal com deia St. Joan, "Deu és amor" i amor és donació, no pas imposició de domini.

"Quonsque tandem?" P.

20 Agost. Tanmateix l'obra de Mr. S. Hutchinson Harris, "The Símtomes Doctrine of Personal Right", va resultant doblement interessant.

L'autor em demanà autorització per a fer una edició als Estats Units, a la qual cosa vaig accedir ben de grat.

De seguida, es posà a la feina cercant amb qui entendre's entre les seves relacions editorials: els uns ho tro-

7 Setembre baven massa acadèmic, d'altres poc vendible per al públic de mercat, i de mica en mica ha anat passant tota la seva llista, sense haver pogut trobar editor.

Quelcom semblant ha esdevingut a l'Anglaterra amb els llibreters als quals ha proposat el dipòsit i la representació per a la venda: els uns darrera els altres s'han anat excusant i finalment tampoc ha trobat un llibreter comissionista.

1935

20 Agost

Com és això?

Senzillament.

L'obra de Mr. Harris és doctrinàriament anti-estatista, tal com pertoca a un experimentat spencerià. A més, en ella s'exposen i judiquen sense atenuacions fets del gran món financer, que ell coneix força per raó de la seva connexió familiar amb la "Hudson's Bay Company". També exhibeix una sèrie de clixès polítics la nuesa dels quals deu resultar massa "shocking" a l'actual sensibilitat comercial anglesa. El llibre va contra-corrent i es veu que als oportunistes d'allà tampoc els agrada d'anar proa a vent.

Tot aplegat, em fa l'efecte que aquesta experiència justifica una temença meua, que he apuntat més d'un cop: amb la guerra europea l'Anglaterra es va continentalitzar i així aprengué a fer escarafalls de coses que abans tractava en aquell dreturer "plain english", al qual aquell Poble deu la seva grandesa. No hi ha dubte que això és un símptoma moral més del començament de la decadència: se li ha encomanat la "temença de veritat".

5 Setembre.

Es clar que no manca la reacció contra la davallada i naturalment són aquests elements els que s'han encarregat de la venda del llibre de Mr. Harris.

I és per amor d'això que la "League for the Restoration of Liberty", de Londres, ha esdevingut llibreter.

7 Setembre.

En Maspons i Anglasesell ha vingut a passar el dia a la Masia Mariona, de Moscaroles, i amb motiu dels usatges. d'això m'he enterat de que enguany, trencant el costum, no anava a Ginebra a fer acte de presència entre els Minoritaris.

Com que en altra ocasió estigué a punt de succeir això mateix, i jo'm vaig afanyar a suplir la falla material de les institucions i homes públics nostres, m'ha

1 9 3 5 sorprès que En Maspons no me'n hagués dit res oportunament
 7 Se - i li he pregat, ras i curt, que m'ho aclarís.
 tembre.

Aleshores m'ha descobert que els actuals polítics catalans, malgrat haver estat precisament ells els qui, anys enrera, iniciaren l'anada a Ginebra, ara no volen que s'hi vagi.

Els de la dreta ho dissimulen dient que no hi creuen, però, alguns d'ells, més francs, confessen que en aquest moment ells son governamentals i, per tant, cal no mortificar Madrid.

Els de l'esquerra, per l'estil, temen que l'Azaña els excomuniqués -frase textual- i així, en el fons, concorden amb les dretes.

D'aquesta manera i enganyada una vegada més per oportunismes venturers, Catalunya va continuant la seva manca de seny polític transcendent.

En Prat de la Riba, home de dreta i esperit conservador, era més pràcticament revolucionari que les esquerres, barroeres i dictatorials, del present.

9 Setembre.

Conferències sobre la Universitat de Barcelona.
 Repartiment.

Per fi, després de vencer les dificultats inherents a l'aplegament d'autors divers, amb ocupacions, temperament i sensibilitat tan diferents, s'ha acabat la impressió de les "Conferències sobre la Universitat de Barcelona", donades a l'Ateneu Barcelonès, i ha començat llur repartiment.

Com que l'Associació d'Estudiants que promoué aquestes Conferències, espontàniament m'hi havia reservat un torn amb el tema "La Universitat lliure", malgrat no haver-hi prèst part perquè jo no soc conferenciant, he volgut expressar ben clarament la meva conformitat a la tesi assignada, per la qual raó obro el llibre amb la següent dedicatòria "Als Estudiants de Catalunya":

"No havent pogut compartir la vostra iniciativa perso-

1 9 3 5 nament tal com em demanàreu, compenso la meua falla amb
 9 Se - l'edició d'aquestes Conferències, que oferesc bo i repe-
 tembre. tint-vos la meua tèsi: La Universitat ha d'ésser lliure.
 P."

Quan, a l'hivern, aquestes Conferències eren a punt de començar, els Estudiants Catòlics volgueren preparar-ne una altra sèrie sobre el mateix tema, segons m'enterà el Sr. President de l'Ateneu Barcelonès, Dr. Fontseré, el qual els respongué que els acolliria ben de grat en la mateixa sèrie, però no pas separatament, perquè semblaria una controversia i això no lligava amb l'Ateneu.

Efectivament; en una conversa, En Maspons i Anglasesell em digué que ell havia estat requerit per els Estudiants Catòlics i aleshores, mitjançant el seu conducte, vaig mirar de casar les dues iniciatives, però, ni el Prof. Fontseré, ni En Maspons i Anglasesell, ni jo, no poguerem assolir el nostre bon propòsit, perquè els Estudiants Catòlics preferiren abandonar llur intent abans que anar en companyia d'altri.

L'edició és de presentalla i no es posarà a la venda.

11 Setembre. En Novembre darrer, el Director del Servei Meteorològic de Catalunya, Dr. Fontseré, rebé una ordre te-
 Aparences i realitats.

legràfica del President del Consell de Ministres de la República Espanyola, D. Alejandro Lerroux, instada pel Director del "Servicio Meteorológico Español", manant-li taxativament que s'abstingués d'assistir a la reunió del Comité Meteorològic Internacional, que enguany era a Warsovia i de la qual ell formava part en qualitat de Director S.M.C.; a més, se li prohibia exterioritzar, aduac a casa nostra, cap manifestació d'activitat científica. Aquestes prohibicions vingueren després d'assaigs diplomàtics, no reeixits, per a excloure el S.M.C. de la seva posició internacional.

1935

11 Setem-
bre.

Malgrat semblant arbitrarietat estatal, arribat el mo-
ment, la burocràcia causant de la prohibició s'ha abstin-
gut prudentment de fer acte de presència a Warsovia, pro-
bablement malfiant-se de l'atmosfera que allà havia creat
ella mateixa, o bé per temença de trobar-s'hi amb el Dr.
Fontseré.

Però, les circumstàncies han portat que, coincidint
amb la reunió internacional, el Dr. Fontseré tingué d'anar
a Madrid a formar part del Tribunal de oposicions a la cà-
tedra d'Astronomia de la Universitat de Barña, a les quals
concorria un català, i això ha fet que no pogués anar a
Warsovia, resultant així aparentment efectiva l'esmentada
prohibició, si bé també sense gaudència de la part contra-
ria.

Com sempre, la Llei moral ha estat més forta que la
lleí escrita.

5 Octubre.

Fòbies tra-
dicionals.

Cal anotar el resultat de les oposicions que
privaren al Dr. Fontseré d'anar a Warsovia, en re-
presentació del Servei Meteorològic de Catalunya.

Hi havia vacant la càtedra d'Astronomia de la Univer-
sitat de Barcelona i el Tribunal es reuní a Madrid; dos
dels seus membres eren catalans.

1936

21 Gener.

P. Rodàs
Observatori
de l'Ebre.

Es presentaven dos candidats: un de Murcia, patroci-
nat en companyonia per la majoria del Tribunal, i un altre
de català.

Sense que les oposicions fossin res d'extraordinari,
era evident la superioritat del català, però la majoria,
no podent donar la càtedra al de Murcia, decidí declarar
desert el Concurs per tal de que mentrestant no l'obtin-
gués un català.

1935

5 Octubre. Mossen Higini Anglès ha vingut a trobar-me a la Biblioteca de Catalunya per a fer-me sabedor de que el Congrés Internacional de Musicologia a Barcelona de Musicologia s'aplegaria a Barcelona a

l'Abril vinent.

En la conversa m'he enterat de que, malgrat ésser això un acord prè de temps, la seva realització s'anava entrebant pels alemanys "nazis", els quals volien celebrar l'acte a casa llur, però que el representant d'Anglaterra s'hi havia oposat enèrgicament reclamant el compliment estricte de l'acord prè.

Decidit en aquesta forma l'apleg a Barcelona, es comunicà al Govern de Madrid sol·licitant la seva cooperació oficial i la resposta fou: que si el Congrés es reunís a Madrid, l'Estat es faria càrreg de tota la despesa, però que si era a Barcelona no en volien saber res. Això es el separatisme actiu de que no es pot legalment parlar i que els polítics pretenen resoldre amb neologismes.

1936

1936

23 Gener. Aquesta tarda m'ha fet visita el P. Rodès, Director de l'Observatori de l'Ebre, a qui no havia vist de temps. P. Rodès és, d'ençà de la reunió de la Comissió Internacional d'Estudi dels núvols, a Barcelona i de la qual ell, Observatori de l'Ebre, encara no formava part.

Li he demanat que m'enterés de l'actual situació legal del seu Observatori i m'ha dit que era definitivament resolta i que àdhuc tornaven a tenir subvenció de l'Estat. M'en he alegrat, si bé no cal refiar-se massa, perquè, en els temps que correm, ni els Estats, ni els Governos, no honoren gaire llurs compromisos.

1936 Parlant del primer intent d'incautació, li he explicat
 23 Ge- l'habilitat del Dr. Fontseré, quan els delegats de Madrid
 ner. vingueren a cercarlo per tal de realitzar, tots plegats,
 1936 la incautació proposada. Al Dr. Fontseré -que no volia cola-
 28 Gener. borar-hi, ni tampoc s'hi podia refusar en la seva qualitat
 d'IVIIe Concurs Patxot i Ferrer. de funcionari- se li acudí argumentar que si realment pro-
 cedia la incautació, l'Observatori de Tortosa no correspo-
 nia pas a Madrid, sino que pertocava a Catalunya, o sia, a
 la Generalitat. Davant d'aquest raonament, els delegats no
 volgueren saber res més del Dr. Fontseré, ni de la Genera-
 litat, ni de Catalunya. Hem rigut una estona, glosant el
 tema, cadascú a la seva manera.

Després hem tractat de l'Astronomia moderna, de les
 sèries espectrals, de la metagolaxia, de la Relativitat
 -que no'ns entusiasma massa-; de la geometria no -Eucli-
 diana- que tampoc; de la Física i de la teoria de la Ma-
 teria i això és força atractívol, etc. etc.

Tot aplegat, una llarga sentada ben plaent i molt di-
 ferent de les que tinc de soportar massa sovint, llevat de
 les estones en que filosofem, moralment i física, amb el
 Dr. Fontseré.

25 Gener. Avui, diada de terme del XVIe Concurs Patxot
 XVIe Concurs i Ferrer, tenim aplegats quatre treballs presen-
 Patxot i Ferrer: Plecs rebuts. tats, un d'ells arribat pocs minuts abans de tan-
 car.

Una primera ullada als Indexs respectius, dona la im-
 pressió de que els autors s'han fixat més -o coneixen més-
 els impressionismes, oportunismes i orientacions del pre-
 sent, que no pas les centúries d'acció de l'estament mitjà,
 en les realitzacions de les quals hi ha la seva mellor apo-
 logia i la raó de que Catalunya aguantí tant, malgrat les
 fallides de dalt i l'ençegament de baix. Això vol dir que,
 per companys de Jurat, m'hauré de triar: un historiador i

1936 un sociòleg.

28 de gener. La Convocatoria del XVIIe Concurs Patxot i Ferrer.

1936 La Convocatoria del XVIIe Concurs Patxot i Ferrer.

28 Gener. Ferrer, ha estat repartida a la premsa la qual

XVIIe Concurs Patxot i Ferrer. suposo que, com cada vegada, la reduirà a la mí-

Convocatòria. nima expressió, enunciant merament el tema i

prescindint dels raonaments que el justifiquen.

Enguany, aqueixa mutilació serà tant més rigorosa,

quan, amb motiu de les eleccions, els diaris necessiten

tot l'espai per a bescantar-se grollerament els uns als al-

tres, i aquesta vegada l'escenari electoral és més deplora-

ble que mai, per quant ningú es recorda de la doctrina que

invoquen i diuen representar, sinó que tots s'enceguen amb

l'obsessió de guanyar i guanyar per qualsevol mitjà. Les

derreres eleccions foren una brutalitat de les esquerres i

les d'ara, no més que amb les candidatures proposades, son

una apostasia i una indignitat de tots costats.

Tornant al Concurs, el tema que proposa és: "Reivindi-
cació de la Família, en la vida privada i en el Dret Públic".

La Convocatoria comença fent notar com la consideració
de la Família ens dona el judici d'una civilització, car és
el fonament de la societat i la seva jerarquia moral, les
quals coses es van descalçant amb la difusió i el desarrela-
ment d'avui dia.

Apunta els diferents factors públics que malden pera
influir la família i esmenta la "course à l'enfant", no pas
per amor d'ell, sinó per esperit de domini fins a la rel
social.

Retrec aquella frase brutal de Von Papen, cap del par-
tit catòlic alemany, el qual digué que la missió de la dona
era proveir de soldats el camp de batalla.

Convertint així la llar en un mercat públic, la fami-
lia s'enfredora i esdevé xorca, que és l'actual malura arreu
i que debades es vol remeiar amb els avantatges materials

1936 que els poders públics proposen.

28 Gener. I fallada d'homes, la societat esdevé una massa vivent que segueix d'esma qualsevol capítol que se li posi davant.

Però, com que la societat s'ha de refer amb l'home i l'home s'haurà de recolzar en la família, d'ací el tema del Concurs.

El llibre d'En Vandellós, que hem publicat, dona actualitat psicològico-social al tema i a més, jo voldria cridar l'atenció sobre el seu aspecte d'independència moral humana.

15 Abril. La publicació, que tenim entre mans, del llibre premiat d'En Ll. Creus i Vidal sobre "La Immigració", ens posa el problema del castellanisme "atur forçós", que els diaris han consagrat malgrat ésser inacceptable.

Per aquesta raó avui matí he anat a trobar En Fabra a fi de parlar de la qüestió i de cercar-ne la solució. M'he trobat amb que ell, naturalment, tampoc accepta la locució "atur forçós" i que ja n'havien tractat sovint, però sense saber-ho resoldre.

Jo li he fet avinent que, a la meua terra, el poble, tradicionalment, n'havia dit sempre: "manca de feina" o "falla de feina", les quals expressions hem analitzat del dret i del revers i que de totes maneres ell també considerava molt millors que les adoptades pel periodisme.

Després d'una bona estona de sospesar-ho tots dos, hem acabat per adoptar "falla de feina", que serà la que figurarà arreu en el llibre d'En Creus i Vidal, amb intent de veure si arribem a foragitar el mal trobat "atur forçós".

23 Abril. Malgrat no estar gaire en condicions de sortir de casa, i encara menys de "predicar",
Medalla C. E. C. Eduard Toda i Güell. enguany també he anat a la cerimònia de la

1936 Medalla del Centre Excursionista de Catalunya, car m'hi
 23 Abril obligava el fet d'ésser Medallista N'Eduard Toda i Güell.

Hi havia representació de la Generalitat, l'Ajunta -
 ment, nombroses Corporacions culturals i la sala d'actes
 resultava completament plena.

En la Festa jordiana ha ressaltat una magnífica poe-
 sia de Mn. Melendres, recitada per l'autor d'una manera ma-
 gistral.

També ha resultat interessantíssima la biografia de
 N'Eduard Toda i Güell, feta i llegida per En Bassegoda.

Dintre d'una exposició temàtica general, jo he cercat
 la manera de dir tot passant, tres o quatre coses d'actua-
 litat que feia temps em dictava la consciència i em punxa-
 ven la llengua.

He començat lloant el valor històric que té l'anècdo-
 ta i he retret la que En Francesch Matheu m'havia contat
 anys enrera de la seva colla, quan començaren a publicar
 una revista que ells mateixos es compraven; un infantilis-
 me la conseqüència del qual ha estat l'alçament de Catalu-
 nya.

Lligant les incerteses del present amb el passat nos-
 tre, la vida interior i la coneixença de sí mateix, he sub-
 ratllat que Catalunya "guaita i espera massa enfora", repe-
 tint una errada de la qual ja ens hauriem d'haver guarit.

Prenent un exemple corrent d'oblid de tradició com és
 el suprimir la conjunció entre els noms de pare i mare,
 faig ressortir que això rebaixa la mare a una mera adjec-
 tivació, a tall de les "mesnadas" castellanes. Proposo, si
 de cas, deixar aquesta preterició per a les mares incons-
 cients, que assistides per una indústria immoral, redueixen
 la maternitat a uns minuts d'anestèsia, car aquesta pràcti-
 ca es va extenent d'una manera tan perillosa, per a la ma-
 re i l'infant, com profitosa per als metges indignament co-
 merciants.

1936

23 Abril

He fet avinent a la joventut del Centre que està bé que tinguin cura del cos i practiquin el sport, però que aquest es marceix mentre que l'esperit perdura i precisament el problema orgànic dels pobles és que tenen còrpora de sobres, però manca d'esperit i d'ací les revivades i el comerç de la política vulgar. Amb motiu d'això els recordo l'espiritualitat catalana i anatemitzo l'estatolatòria, que és l'actual passa social.

Reprenc l'esperit dels jovincels de l'anècdota als quals pertany N'Eduard Toda i Güell, i en sentit parabòlic parlo dels mots que es desfan en l'orfanesa de sentit moral, esmentant brutalitats de la "cultura faustiana" i l'apoteosi de la violència, que em nego a tractar.

Els arcaismes recurrents, com revolucionaris i altres, assaigen de compondre significances novelles amb les lletres esbarriades, però aquestes tenen un sentit eminentment humà i s'hi refusen, esperant llur reposició vera.

La tasca noble de vivificar paraules caigudes la fa la joventut quan va confegint les seves il·lusions i la vellesa quan s'aconhorta de records; aleshores les il·lusions son l'esclat de joia de les idees que han recobrat llur manera d'expressió.

Catalunya fa una centúria que treballa en el recobrament, d'ençà que N'Aribau enyorà el mot "Pàtria" que es desfeia i s'anava perdent en l'universalisme polític.

25 Abril

Per el sentiment de Pàtria, oïrem "La Veu de les Ruïnes" i allà a Ripoll jau el Bisbe que feu "el pecat estatal" de retornar la doctrina al nostre poble, restitució confirmada pel seu successor.

La Cristianitat clogué les voltes de Ripoll i el patriotisme d'En Toda i Güell està retornant les naus de Poblet.

He elogiat el Medallista com autor i bibliòfil, retreient la seva finíssima protesta d'haver publicat en

1936 català la "Bibliografia Espanyola d'Italia", que tenia es-
 23 Abril crita en castellà i dic que ho feu ferit per la catalano-
 fobia de la Dictadura de la Monarquia espanyola.

Contrasto això amb la deplorable censura eclesiàsti-
 ca castellana, posada a "La Nit Transparent" del Dr. Car-
 dó.

Em refereixo a "La Destrucció de Poblet" del Sr. To-
 da i li prego que completi amb anècdotes viscudes, el ca-
 pitol dels tresors llegendaris de Poblet. Al oïr això, En
 Toda i Güell no ha pogut contenir una rialla, car ha com-
 près que jo li recordava aquella nit en que el General
 Barrera, després d'haverlo allunyat de Poblet, hi destacà
 Moços d'Esquadra amb un camió, per tal de recollir els
 cobejats tresors.

Referint-me a la "Historia de Poblet" del P. Fines-
 4 Maig. tres, he acabat fent presentalla al Sr. Toda del manuscrit
 del volum Vè., que jo tenia en la meva biblioteca i que
 havia estat enquadernat en vedell per a l'ocasió i duent
 gofrats l'ex-libris d'Escornalbou en la tapa de davant i el
 meu en la de darrera.

Aquesta sorpresa que ningú coneixia llevat del Presi-
 dent, ha complagut visiblement al Medallista i el públic,
 entre el qual hi havia altres membres del Patronat de Poblet,
 que aixímateix han vingut a donar-me'n les gracies.

28 Abril En el Jurat d'aquest XVIe Concurs em fan
 Veredicta del XVIe. companyia els Srs. Josep M^e. Gich i En Ferran
 Concurs Patxot i
 Ferrer: Manuel Re- Soldevila. La nostra tasca ha estat bon xic en-
 ventós i Bordoy.

trebancada per malaltia d'En Soldevila, que ens
 hi ha tingut personalment incomunicats, de manera que tot
 s'ha hagut de resoldre per escrit.

Cap dels quatre treballs presentats respon rigorosa-
 ment a la Convocatoria i a la seva motivació, però n'hi ha
 un que de seguida sobrepuja els altres i es fa remarcar per

1936 la seva ordenació i fermesa d'exposició; malhauradament,
 28 Abril més que considerar i sentir el nostre estament mitjà, fa
 un estudi abstracte del tema, seguint la metodologia i a
 través de la bibliografia alemanyes.

En els altres tres hi ha consideracions i algun capítol interessants, però resulten molt incomplets respecte del tema proposat, generalment fugen de camí i son escrits amb la preocupació d'anar a parar al corporativisme i al socialisme catòlic, que és l'empassegada oportunista del moment.

Com que l'autor del treball sobressurtint, posa un advertiment oferint completarlo i revisarlo, hem acordat atorgar-li el premi i n'ha resultat autor En Manuel Reventós i Bordoy.

4 Maig. Aquest matí ens hem trobat a la Biblioteca Generalitat de Catalunya amb el Director del Servei Atlas General C.E.N.

Meteorològic de Catalunya, Dr. Fontseré, per tal d'anar a veure el Conseller de Cultura, En Ventura Gasol, amb el qual havia estat prèviament convingut que ens introduiria al Sr. President de la Generalitat a qui volíem fer ofrena de l'edició catalana de l'Atlas General de Nuvols, publicat per la Comissió d'Estudi dels Nuvols, del Comité Meteorològic Internacional.

El Conseller de Cultura ens ha rebut de seguida d'haver-nos fet anunciar i hem tingut una estona de plaent conversa en la qual, somrisent, ha retret les "bombes" -segons ell- que jo tiro en el Centre Excursionista de Catalunya i referint-se així an aquell discurs meu que ell tingué d'aguantar pocs mesos abans del 6 d'octubre i en el qual jo vaig fer sentir lleialment la disconformitat de la meua generació amb certs creients del catalanisme oficial d'aleshores. Ha afegit que li sabia molt greu no haver pogut assistir enguany, en la diada de St. Jordi, a la cerimònia

1 9 3 6 anyal del Centre Excursionista.
 4 Maig. Físicament m'ha semblat quelcom més aprimat i la conversa m'ha deixat una impressió de ponderació, domini i equanimitat superiors als que probablement hauria tingut temps enrera.

En poca estona hem tocat moltes tecles i m'ha agradat sentirli confessar que "nosaltres estem lligats pel par-tit, però aquest, de vegades, ens demana coses que no pot demanar".

Tractant del contrast que fa la situació actual de Catalunya amb la d'Espanya i que sorpren a tanta gent, jo he insistit en que aquesta és la vera manera d'evidenciar el fet diferencial i que el nostre deure és mantenir-lo i reforçar-lo així experimentalment i no pas amb lirismes.

Parlavem de Ciències i ell ens ha sortit amb que li agradava molt la Teologia i que s'hi havia dedicat amb tot el seu saber perquè la considerava una Ciència superior.

Per aquell camí, d'una cosa a l'altra, hem anat a parar al Sr. Bisbe i a l'enterrament d'En Macià.

Aleshores ha explicat, per peces menudes, el conflicte en que es va trobar per causa del Sr. Bisbe, el qual es resistia a la solució que ell -En Gassol- proposava, per tal de complaure el desig catòlic de la família d'En Macià i la imposició laica de la Constitució, "encertadament o no", ha afegit.

De bell començament, En Gassol havia proposat, tal com finalment es feu, que l'enterrament sortís de casa En Macià amb creu alçada i la clerecia i, en aquesta forma, lliures-sin el cos a la Generalitat, la qual acabaria la cerimònia en la forma "constitucionalment" laica.

En Gassol deia que el Bisbe Irurita s'hi refusà obstinadament i adhuc els tancà la porta del Palau Episcopal, fins que cap al tard s'hi presentà En Gassol, duent per testimoni l'Alcalde de Barcelona, En C. Pi i Suñer, i

1936 gairebé per força, resolgueren l'afer de la manera transac-
 4 Maig. cional esdevinguda.

Independentment de la teoria constitucional -que ja li regalava- fent-me ressó de la veu general, li he assenyalat la conveniència de que l'actual Sr. Bisbe fos traslladat per raó de la seva incomprensió de l'esperit de la nostra terra. M'ha respost que ja havien estat a punt d'obtenir-ho, que se n'havia parlat a Mgr. Pacelli i que ara es treballava novament en aquest sentit.

Passant a l'Atlas de Nuvols, s'ha entusiasmat poèticament en aquells paisatges aeris que li suggerien la mar de coses, de manera que jo he tingut de portarlo a la prosa, recordant-li que les nostres fotografies no tenien cap pretensió artística, sinó que eren documents de rigorosa sistematització física.

Amb en Fontseré ha sortit a parlar de l'Observatori del Turó de l'Home, en el Montseny, i ha donat la seva conformitat a que la Generalitat compri el cim del Turó, a reserva d'un Observatori definitiu, que es construiria el dia que es pugui.

Jo he insistit en l'urgència de la qüestió abans no ens malmetin també aquells cims i he reforçat l'argument afegint que si la Generalitat no ho comprava, aleshores ho compraria jo i m'ha respost que això també "li ho havia dit un ocellet".

Li hem deixat un exemplar de l'Atlas General C. E. N. per ell i ens ha promès trametre'ns un exemplar dedicat del seu darrer poema "La Mort de l'os".

Després ens ha acompanyat a la Presidència de la Generalitat.

En Lluís Companys ens ha acollit de seguida, hem encaixat, li hem donat la benvinguda, hem presentat l'Atlas i jo li he dit que era l'acabament triomfal, no solament d'una intensa tasca científica, sinó d'una carrera d'obsta-

1936 cles, a estones veritable batalla, en la qual el Dr. Font-
4 Maig. seré i jo haviem bregat de parella durant mes de tretze
anys, fent-hi surar sempre el nom de Catalunya, malgrat
les intromissions deslleials, poc nobles i més d'un cop
traïdores, de l'alta burocràcia espanyola.

Aleshores el Sr. President de la Generalitat ha recor-
dat la cerimonia d'anys enrera -el Maig del 1934- quan ell
mateix em lliurà oficialment l'exemplar especial de l'edi-
ció francesa que, per via diplomàtica, li havia tramès el
President de la nostra Comissió Internacional, General Del-
cambre.

Així complert l'acte de cortesia representativa, ens
hem despedit d'En Lluís Companys, el qual tenia un aspecte
físicament decaigut i malalt i feia una impressió moralment
depriment, potser per la mateixa raó.

I d'aquesta manera hem tingut el goig d'haver pogut
arribar al final d'una obra científicament encoratjadora,
però pràcticament difícilíssima, i que constitueix una glo-
ria ben guanyada per la fermesa de caràcter, i alt "savoir
faire", del bon amic Dr. Eduard Fontseré.

8 Maig. M'ha vingut a veure En Manuel Reventós i
"L'Estament Mitjà". Bordoy, guanyador del premi del XVIè. Concurs
Manuel Reventós i Bordoy. Patxot i Ferrer.

Li he confessat ben francament que troba-
va el seu treball una mica massa abstracte i que, aprofi-
tant la indicació que posa al començament, li pregava que
el completés, arrelant-el més a casa nostra.

Ha respost que, tal com igualment hi feia constar, el
treball havia estat presentat quelcom precipitadament per
falla de temps, però que estava disposat a completar-lo.

Aleshores li he insinuat que -en el meu entendre- en
el seu assaig hi havia l'aspecte final del tema, i que hi
mancava el precedent històric; que l'estament mitjà tenia

1936 una bella història, que constitueix la seva mellor apologia,
 8 Maig. no pas reduint-la als Gremis, com es sol fer correntment,
 4 Juny. sinó en tota la seva vida, pública i privada; que jo mira-
 30 Juny. ria d'anar a cercar la naixença de l'estament mitjà en el
 temps. servatge i el feudalisme, i l'aniria seguint fins a la se-
 va sofrença i desconsideració pública actuals. He afegit
 que m'agradaria sentir en el seu llibre, devers l'estament
 mitjà, la mateixa efusió sentimental que hi ha respecte de
 la vida proletària i, sobretot, que no hi manqués l'arrela-
 ment a casa nostra.

M'ha ofert faria el possible, començant pel moment ac-
 tual i anant reculant històricament, si bé li semblava que
 no arribaria pas tan enllà en el passat com jo li indicava.

Li he donat tot el temps que li calgués i que ho dei-
 xava a la seva ma; feta la qual avinença ens hem despedit.

20 Maig. No és pas d'avui que estic treballant en coses
 Congrés Jurí- que no son del meu rengle i que aparento el que no soc;
 dic Català.

àdhuc, si ho enfondíssim, potser en això trobariem el
 caire més tràgic i meritori -si és que ho és- de la meva
 vida espiritual. Però, avui, aquest aspecte i sentit de
 desplaçament, ha prè un aire públic i solemniàl en el Con-
 grés Jurídic Català, en el qual, a proposta d'En F. de Mas-
 pons i Anglasesell, he estat nomenat Congressista d'Honor.

Si no fos part interessada, consignaria que en aqueixa
 decisió, més que altra cosa, hi ha jugat el sentiment i, en
 aquest sentit, en plau, majorment tenint tal provinença.

Precedits de la comunicació protocolària, avui, en re-
 presentació de la Mesa del Congrés, m'ho han vingut a noti-
 ficar personalment En Raimond d'Abadal, En J. Roig i Berga-
 dà, i el Secretari N'E. Colom.

Al mateix temps que el meu agraiment per la insospita-
 da i immerescuda distinció, jo no he pogut menys de confes-
 sarlos la meva sorpresa, però m'he tornat a trobar amb que

1936

20 Maig semblo el que no soc. *està situada a la platja de la Barceloneta, en una construcció de fusta que penja sobre pilars a*

4 Juny. *El de que* Per cortesia, he enviat a tots els Membres del

Senyals del Comité Meteorològic Internacional, un exemplar de temps.

Supra l'edició catalana de l'Atlas General de Nuvols, publicat per la seva Comissió d'Estudi dels Nuvols.

Aquests exemplars podia haverlos expedit per la via diplomàtica del Canvi Internacional (Madrid), però com que l'experiència ens ha ensenyat a defugir-ho, a fi de guanyar temps m'he carregat la despesa d'enviarlos per Agència, com paquets postals.

Ara be; per tal de que es vegi un dels innumerables absurdes dels temps que corren, acaben d'avisar-me que no deixen sortir d'Espanya el paquet destinat a Polònia, sense presentar abans el permís d'importació del receptor, que justament és una Institució oficial d'aquell país.

Tals son la civilització i l'internacionalisme actuals: els pobles pretenen viure tancant-se a dintre casa i rebutjant els altres, amb la qual cosa ara tothom s'ofega per falla de circulació.

5 Juny. Amb una telefonada prèvia, demanant ésser rebuts,

Escola de Mar. dies enrera em comparegueren dos noiets i dues noietes de l'Escola de Mar, sol·licitant la subscripció a llur revista "Garbi", que jo ja coneixia per havèrmela ensenyada el Dr. Fontseré, en el Servei Meteorològic de Catalunya.

Es presentaren molt deseixits i, tant els nois com les noies, parlaven de l'Escola com d'una cosa pròpia, sentida, responent sense embuts i amb gran precisió les preguntes que'ls vaig fer, respecte l'organització, disciplina, manera d'ensenyament, etc. Tingueren una llarga sentada jove-nívola, que va acabar fent-me subscriptor i essent invitat a visitar l'Escola de Mar.

Avui he realitzat la visita promesa.

1 9 3 6 L'Escola de Mar està situada a la platja de la Barcel-
 5 Juny. loneta, en una construcció de fusta sospesa sobre pilars a
 fi de que les ones s'hi esbandeixin per dessota quan fa ma-
 la mar; té un cos central i dues ales en àngul molt obert.
 Depèn de l'Ajuntament de Barcelona.

"A posteriori" El Director Sr. Vergés m'ha rebut en la galeria del
 La Rosas vestíbul, encarada a migjorn, a plè sol i aire: era una
 Lausanne. diada lluminosa d'aquelles de la nostra terra i àdhuc la
 (Suïssa). mar ha tingut la consideració de no fer garbí.

Després d'enraonar una estona de temes de mar i de ter-
 ra, el Sr. Vergés ha cridat els meus visitants per tal de
 que ells mateixos, tots sols, em fecin les honors de l'Es-
 cola.

Amb la major espontaneïtat m'han introduït a les clas-
 ses en plè funcionament i batejades amb apel·latius ben
 eloqüents: Nausica, Garbí, Nines, etc.; m'han explicat
 llurs jerarquies, Consell, cronista, torn de càrregs, es-
 timulant així la personalitat de cadascú. He vist nois
 que sense haver après mai de dibuix tradueixen gràficament
 llurs idees i percepcions; d'altres que modulen en fang;
 col·leccions incipients de coses de mar, etc. i per fi ens
 hem trobat en el menjador, un estol de tauletes parades en-
 joïades amb flors i àdhuc el "menu" donant-vos l'entrada:
 feia goig de debò. Part de fora, arreglerades en un banc,
 hi havia una colla de cambreretes dispostes a servir el di-
 nar i que's morien de ganes de riure al veure el vell fo-
 raster.

Hem anat a la direcció, on el Sr. Vergés m'ha presentat
 els professors d'ambdòs sexes, als quals he deixat uns pa-
 quets de llibres per a la Biblioteca llur; els infants m'han
 fet presentalla d'una colla de postals i un evangeliari di-
 buixats i decorats per ells, i ens hem despedit, enduent-
 me'n una agradosa impressió d'escola humana, natural, que
 tant de bo jo hagués pogut fruit.